

15

FŐVÁROSI KÖZIGAZGATÁSI ÉS MUNKAÜGYI BÍRÓSÁG	
MUNKAÜGYI ÜGYSZÁK 1.	
FOLAJSTROMSZÁM	
KEZDŐIRATON:	
Postán/Gyűjtőládába/Személyesen/E-mailen/Faxon/Leírat/Kézbesítéssel	
Érkezett:	2017 -06- 06
PÉLDÁNY:	1 IV.
MELLÉKLET:	3 KÖZTÜK:
FOLAJSTROMSZÁM:	
UTÓIRATON:	

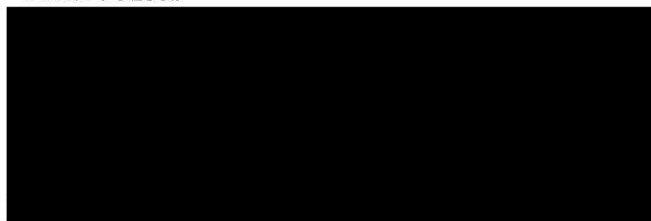
Alkotmánybíróság

a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi
Bíróság útján

Budapest

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Jenei József

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	
IV/1357-0/2017	
Érkezett:	
2017 JÚN 27.	
Példány:	1
Melléklet:	7 db
Kezelőiroda:	
[Signature]	

alkotmányjogi panasza

Társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata
iránt indított

4.Mfv.690.096/2016/3 ügyszámú perben
a 4.Mfv.690.096/2016/6 számú végzése ellen

23.11.2497/15

[Signature]

23.11.
2017.05.24.
[Signature]

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CII. törvény (a továbbiakban: "Abtv.") 27. §-a alapján az alábbi alkotmányjogi panaszt terjesztem elő:

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az Abtv. 43. § (1) bekezdésének alkalmazásával állapítsa meg a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 23.M2497/2015/9. számú végzésének és a Fővárosi Törvényszék 4.Mfv.690.096/2016/6. számú, 2017. február 24-én kelt, és az Indítványozó részére 2017. 04. 04-én kézbesített végzésének alaptörvényellenességét, és semmisítse meg a végzéseket, mivel az sérti az Indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes eljáráshoz és törvényes bíróhoz való jogát, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított és a jelen ügyben az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés b) pontjával, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított bírósághoz forduláshoz jogával összefüggésben alkalmazandó jogorvoslathoz való jogát, valamint ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt jogegyenlőség követelményével és a hátrányos megkülönböztetés tilalmával.

Az Indítványozó az Abtv. 52. § (5) bekezdésére és 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II. 27.) Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel kijelenti, hogy a jelen alkotmányjogi panaszban szereplő személyes adatai nyilvánosságra hozatalához hozzájárul.

Az Alkotmánybíróság eljárása az Abtv. 54. §-a alapján illetékmentes.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló tényállás:

A [REDACTED] teljesítettem szolgálatot, a katonai szervezetnél végrehajtott szervezeti változás során 2006. december 2 [REDACTED].

[REDACTED] 2008. január 13-án a szakmunkásképzést végző szakközépiskolai tanulmányi időm szolgálati időként történő beszámítása érdekében kérelemmel fordultam alpereshez. A szolgálati időm módosítására a Tny. 95. §-a alapján előterjesztett kérelmem alperes elutasította.

Ezt követően a Fővárosi Munkaügyi Bíróság a benyújtott keresetem alapján 2008. november 03-án hozott 23.M. 4692/2008/4. számú ítéletében hatályon kívül helyezte a HM KPÜ 43103/9/2008. számú I. fokú és a Magyar Köztársaság honvédelmi minisztere B/35-4/2008. számú II. fokú határozatát és megállapította, hogy a jogszabályok alapján a szolgálati időmbe be kell számolni a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolai tanulmányi időm 1973. szeptember 01 – 1977. június 16-ig.

A [REDACTED] jogerős 23.M. 4692/2008/4. számú Fővárosi Munkaügyi Bírósági ítélet alapján új 43103-27/2008 számú határozatot hozott melyben kérelmemnek megfelelően 30 évről 34 évre módosította az elismer [REDACTED]

[REDACTED] jogerős 23.M. 4692/2008/4. számú Fővárosi Munkaügyi Bírósági ítélete ellen a Legfelsőbb Bíróságnál felülvizsgálati kérelmet, az Alkotmánybíróságnál, pedig alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az Mfv. III.11.052/2008/12

számú ítéletében, melyet 2010. január 21-én kézbesítettek felperes részére – az Alkotmánybíróság 78/B/2008. számú AB határozatára hivatkozva – megsemmisítette a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 23.M. 4692/2008/4. számú ítéletét. Időközben 2010. január 01-én hatályba lépett a 2009. évi CXLI. törvénnyel módosított fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 326/A §-a és a 2009. évi CXLII. törvénnyel módosított a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény 259. § (6) bekezdése, amely lehetőséget biztosított a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolai tanulói idő szolgálati időbe történő beszámítására.

Alperes a 2010. január 01-én hatályba lépett törvénymódosítás ellenére a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága ítéletére hivatkozva a 2010. február 19-én kelt 43103/38 számú elsőfokú határozatában módosította a szolgálati időm 34 évről 30 évre. A határozat ellen fellebbezéssel éltem 2010. március 1-én kelt jogorvoslati kérelmemben, amelyet az első fokon eljáró szerv 2010. március 02-án vett át. A másodfokon eljáró honvédelmi miniszter 2010. március 31-én kelt B/35-20/2008 számú határozatában az első fokú határozatot helyben hagyta. Az első és másodfokú határozat ellen 2010. április 13-án keresetet nyújtottam be a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 16.M.2721/2010/4. számú ítéletében megsemmisítette alperes 43103/38 számú és B/35-20/2008 számú I. és II. fokú határozatait, egyidejűleg megállapította, hogy a 2009. évi CXLII. törvénnyel módosított 2001. évi XCV. törvény 259. § (6) bekezdése alapján felperes szakmunkásképzést folytató szakközépiskolai tanulói ideje szolgálati időnek minősül. Alperes a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 16.M.2721/2010/4. számú határozata ellen ismét felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Legfelsőbb Bíróságon. A Legfelsőbb Bíróság 2011. május 23-án hozott Mfv. III.11.184/2010/7. számú ítéletében, melyet 2011. július 20-án kézbesítettek részemre, elutasította felperes keresetét. A Legfelsőbb Bíróság ítélete szerint a Hjt. 259. § (6) bekezdése kizárja a már szolgálati nyugállományban lévő személyt szakközépiskolai tanulói ideje szolgálati időbe történő beszámításából.

Az Európai Unió Bírósága (továbbiakban: EU Bíróság) C-529/13. sz. ügyben 2015. január 21-én meghozott ítélete 2015. június hónapban történt tudomásomra jutását követően észleltem, hogy a jogalkotó által elfogadott Hjt. 259. § (6) bekezdés rendelkezései és az alperes által hozott 43103/38 számú elsőfokú, a B/35-20/2008 számú másodfokú nyugdíjhatározat és a Legfelsőbb Bíróság Mfv. III.11.184/2010/7. számú ítélete meghozatala során felperest olyan életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés érte, amely sérti a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK irányelv 2. és 9. cikkét.

Minden kétséget kizáróan a Fővárosi Munkaügyi Bíróság és a Legfelsőbb Bíróság a nyugdíjhatározat felülvizsgálata során - felperes kereseti kérelme ellenére - nem vizsgálta, hogy a Hjt. 259. § (6) bekezdés rendelkezései, alperes 43103/38 számú elsőfokú és a B/35-20/2008 számú másodfokú társadalombiztosítási határozatával megvalósított-e felperessel szemben életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést.

Az EU Bíróság a C-529/13. sz. ügyben hozott ítéletében egyértelműen értelmezte, hogy a tagállamok közigazgatási hatóságainak, bíróságainak a szakközépiskolai tanulói idő szolgálati időbe történő beszámítása során a 2000/78/EK irányelv előírásait hogyan kell értelmezni és alkalmazni.

Az EU Bíróság a C-529/13. sz. ügyben hozott ítélet (40) bekezdése alapján megállapítható, hogy a 2000/78/EK tanácsi irányelv 2. cikkének (1) és (2) bekezdését, valamint 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan szabályozás, amely a középiskolai tanulói idő szolgálati időbe történő beszámítása során életkoron alapuló diszkriminációt alkalmaz. Az EU Bíróság hivatkozott ítélete szerint a középiskolai tanulói idő szolgálati időbe történő számítása során **az életkoron alapuló megkülönböztetés alkalmazása csak akkor nem ütközik 2000/78/EK tanácsi irányelv 2. cikk rendelkezéseibe, amennyiben a megkülönböztetésről bebizonyítható, hogy az jogszerű foglalkoztatáspolitikai és munkaerő-piaci céllal objektív és ésszerű módon igazolható, másrészt e cél eléréséhez megfelelő és szükséges eszköznek tekinthető.**

Az EU Bíróság C-529/13. sz. ügyben hozott ítélete alapján felperes a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál 2015. 07. 07-én perújítási kérelmet terjesztett elő. A perújítási kérelmében kezdeményezte az EU Bíróságnál előzetes döntéshozatali eljárás megindítását és – az uniós jogszabályi előírásokat sértő Hjt. 259. § (6) bekezdése alapján született – Legfelsőbb Bíróság Mfv. III.11.184/2010/7. számú ítéletének a hatályon kívül helyezését. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését és a perújítást a 23.M.2497/2015/9. számú végzésében elutasította.

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. 04. 29-én kézbesített 23.M.2497/2015/9. számú végzése ellen a törvényes határidőn belül felperes fellebbezést terjesztett elő a Fővárosi törvényszéken. A felperes fellebbezésében előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését és a 23.M.2497/2015/9. számú végzés hatályon kívül helyezését kérte.

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (továbbiakban: munkaügyi bíróság) és a Fővárosi Törvényszék végzései ellentétesek a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK irányelv (továbbiakban: 2000/78EK irányelv) 2. és 9. cikke, az Európai Unióról Szóló Szerződés (továbbiakban: EUSz.) 2. cikke, az EUSz. 4. cikk (3) bekezdése, az EUSz. 19. cikk (1) bekezdése, az Európai Unió Alapjogi Chartája (továbbiakban: Charta) 21. és 47. cikke előírásaival, a közösségi jog elsőbbségi elvével, az EU Bíróság hivatkozott ítéleteivel és az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata által megkövetelt együttműködés, egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvével. Továbbá ellentétes a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 260. § (1) bekezdés a) pontjával, a Pp. 262/A. §, a Pp. 266. § (4) bekezdése, az alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése, az Emberi Jogok Európai Egyezménye (továbbiakban: egyezmény) 6. cikke előírásával.

Felperes a Fővárosi Törvényszéken 2017.02.24-én megtartott tárgyaláson kérte, hogy a tárgyalás jegyzőkönyvét a bíróság küldje meg részére. A bíróság felperes kérelme ellenére a jegyzőkönyvet nem kézbesítette, ezért felperes a jegyzőkönyv tartalmának megismerése érdekében 2017. 03. 09-én Szolnokról kénytelen volt Budapestre utazni. **A kezelő irodán azonban kiderült, hogy felperesnek a jegyzőkönyvet nem tudták bemutatni, mivel a bíróság 2017. 03. 09-ig nem készítette el a jegyzőkönyvet. A bíróság azzal, hogy a Pp. 118. § (1) bekezdésében rögzített a jegyzőkönyv készítésére előírt 8 napos határidőt elmulasztotta súlyosan megsértette az eljárási rendet és Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát.**

A jegyzőkönyv írásba foglalásának elmulasztása miatt az indítványozó a bíróság kezelő irodáján 2017. 03. 09-én kifogást (1. számú melléklet M/1) terjesztett elő. A kifogást a

bíróági felülvizsgálata iránt. Továbbá alperes felülvizsgálati kérelme alapján a végső döntést a Legfelsőbb Bíróság hozta meg.

Az Indítványozó a Fővárosi Törvényszék jogerős végzését 2017. április 04-én vette kézhez. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló, 60 napos határidő 2017. június 03-án jár le.

Amint az a 4. pontban részletesen kifejtésre kerül, a Fővárosi Törvényszék jogerős végzése az Indítványozónak az Alaptörvényben biztosított alábbi jogait sérti:

a.) az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogot;

b.) az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított és a jelen ügyben az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés b) pontjával, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított bírósághoz fordulás jogával összefüggésben alkalmazandó jogorvoslathoz való jog;

c.) az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt jogegyenlőség követelménye és a hátrányos megkülönböztetés tilalma;

d.) az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított törvényes bíróhoz való jog, mint a tisztességes eljáráshoz való jog egyik követelménye.

Az Indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak a megsértése azáltal valósult meg, hogy a Fővárosi Törvényszék

- a.) ügyben eljáró tanácsa megalakítására törvénysértő módon került sor;
- b.) eljáró tanácsának elnöke a tárgyaláson nem engedte meg, hogy a jogi végzettséggel nem rendelkező felperes felolvassa a három oldal terjedelmű észrevételeit;
- c.) eljáró tanácsa a tárgyalási jegyzőkönyvet a törvény által meghatározott 8 napos határidőn belül nem foglalta írásba;
- d.) a jegyzőkönyv írásba foglalása elmulasztása miatt felperes által előterjesztett kifogás (1. számú melléklet M/1) nem került elbírálásra;
- e.) a pontatlan és valótlan megállapításokat tartalmazó jegyzőkönyv az indítványozó előterjesztett kérelme (2. számú melléklet M/2)ellenére nem került kijavításra
- f.) a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által – súlyos eljárási szabálysértések során – meghozott végzést nem helyezte hatályon kívül;
- g.) az EU Bíróság C-529/13. sz. ügyben hozott ítéletére alapított perújítási kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította arra hivatkozással, hogy a Pp. előírása nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely szerint az EU Bíróság ítélete alapján kezdeményezhető lenne perújítás;
- h.) az EU Bíróság utóbb hozott, illetve ismertté vált előzetes döntéseire hivatkozó Indítványozót azokhoz a jogkeresőkhöz képest, akik az Alkotmánybíróság határozata vagy valamely, az alapügyben el nem bírált, jogerős határozat alapján folyamodnak perújításért, indokolatlanul hátrányosabb helyzetbe hozta;
- i.) az Indítványozó kérelme, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikk (3) bekezdésében foglalt kötelezettsége ellenére nem kezdeményezte az EU Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását azzal kapcsolatban, hogy az uniós jog érvényesülése és az egyenértékűség elvének a biztosítása megkívánja-e a perújítás megengedését.

Azt, hogy a Fővárosi Törvényszék jogerős végzése hogyan eredményezte az Indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak a sérelmét, a 4. pontban fejtem ki részletesen.

3. Az alkotmányjogi panasz befogadásának a feltételei teljesülnek

Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadásának a feltételei közül a jelen esetben mindkét feltétel teljesül.

3.1. A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése **mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül döntsön.**

Az Indítványozó ügyében eljáró Fővárosi Törvényszék tanácsa megalakítására törvénytelenül került sor, mivel a tanács egy tagja korábban - a szakközépiskolai tanulói idő szolgálati időbe történő beszámítása érdekében kezdeményezett jogorvoslati eljárás során - már bíróként részt vett a jogvita elbírálásában és 23.M. 4692/2008/4. számon határozatot (3. számú melléklet M/3) is hozott. Az ügyben eljáró tanács megalakítása tehát sérti Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és a Pp. 15. § (1) bekezdése előírásait (ezzel kapcsolatos részletes indokok a 4. 2. pontban kerülnek kifejtésre).

A Fővárosi Törvényszék ügyben eljáró tanácsának elnöke a tárgyaláson nem engedte meg, hogy a jogi végzettséggel nem rendelkező felperes felolvassa a három oldal terjedelmű észrevételeit. A Fővárosi Törvényszék a tárgyalási jegyzőkönyvet a törvény által meghatározott 8 napos határidőn belül nem foglalta írásba, a jegyzőkönyv írásba foglalása elmulasztása miatt felperes által 2017. 03. 09-én előterjesztett kifogás az alkotmányjogi panasz benyújtásának az időpontjáig nem került elbírálásra. Az Indítványozó által előterjesztett kérelem ellenére a pontatlan és valótlan megállapításokat tartalmazó jegyzőkönyv továbbá nem került kijavításra. A Fővárosi Törvényszék eljáró tanácsa a tárgyalás és a jegyzőkönyv írásba foglalása során súlyosan megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tisztességes eljárásra vonatkozó előírásait.

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság és a Fővárosi Törvényszék többek között iratellenes megállapításokra alapozva hozta a perújítás megengedhetőségét elutasító végzéseit, amivel súlyosan megsértették az Indítványozó – Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése előírása szerint megkövetelt – tisztességes eljáráshoz való jogát.

Ha a Fővárosi Törvényszék elismeri azt, hogy az Alkotmánybíróság határozatához és más jogerős határozatokhoz hasonlóan az EU Bíróság utóbb hozott, illetve ismertté vált előzetes döntéseire is lehet perújítási kérelmet alapítani, a perújítást megengedte volna, vagy legalábbis vizsgálta volna azt, hogy a perújítás alapjául felhozottak valóságuk esetén az Indítványozóra nézve kedvezőbb határozatot eredményezhettek volna-e. Ennek megfelelően az Indítványozó által kifogásolt alaptörvény-ellenesség érdemben befolyásolta a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott döntést.

A Fővárosi Törvényszék által kezdeményezni elmulasztott előzetes döntéshozatali eljárásra

annak tisztázása érdekében lett volna szükség, hogy az EU Bíróság eddigi gyakorlata fényében (ezzel kapcsolatban lásd részletesen a 4.4.5. pontot) a közösségi jog érvényesülése megkívánja-e a perújítás megengedését a jelen ügyben. Ennek megfelelően az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének az elmaradása érdemben befolyásolta a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott döntést.

3.2. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdések

A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy több alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is felvet, amelyekkel az Alkotmánybíróság eddig nem foglalkozott behatóan.

Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy a perújítás megtagadása olyan esetben, amikor a fél a perújítási kérelmét az EU Bíróság ítéletére alapítja, hátrányos megkülönböztetést jelent-e azon jogkeresőkhöz képest, akik a perújítási kérelmüket az Alkotmánybíróság határozatára vagy valamely más jogerős határozatra alapítják. Más szóval: a jogegyenlőség követelménye és a hátrányos megkülönböztetés tilalma, amelynek uniós jogi megnyilvánulása az uniós jogból fakadó igények érvényesítése során az egyenértékűség követelménye, megköveteli-e egy jogerős bírósági határozat perújítás keretében való felülvizsgálhatóságát. Amennyiben a Tisztelt Alkotmánybíróság arra jut, hogy a hatályos szabályozás a bíróság számára nem tesz lehetővé olyan jogértelmezést, miszerint az EU Bíróság ítéletei alapján is lehet helye perújításnak, úgy azt szükséges megvizsgálni, hogy e tekintetben a törvényhozót nem terheli-e jogalkotói mulasztás. Ennek hivatalbóli vizsgálatát a Tisztelt Alkotmánybíróság számára az Abtv. 28. § (1) bekezdése és 52. § (2) bekezdése lehetővé teszi.

A második alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés: az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése magában foglalja-e a törvényes bíróhoz való alapvető jogot - létezik-e egyáltalán a törvényes bíróhoz való alapvető jog -, és ha igen, abból levezethető-e az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének a kötelezettsége abban az esetben, ha a bíróság az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése szerint utolsó fokon eljáró bíróságnak minősül, és az uniós jog értelmezésével kapcsolatban a per eldöntése szempontjából releváns kérdés merül fel. Ha erre a kérdésre is igenlő választ kell adni, további kérdésként merül fel az, hogy milyen feltételek mellett állapítható meg a törvényes bíróhoz való jog sérelme az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének az elmulasztása esetén.

A továbbiakban az Indítványozót ért alapjogsérelem kifejtése során egyúttal a fent említett alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekben is állást foglalom, és kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a kérdéseket a német, az osztrák alkotmánybíróság ítélkezési gyakorlata figyelembevételével az Indítványozó álláspontjának helyt adva válaszolja meg.

4. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság és a Fővárosi Törvényszék végzése Indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait sérti

4.1. Az Alkotmány rendelkezései alapján kidolgozott alkotmánybírósági gyakorlat alkalmazhatósága

„az Alkotmánybíróság feladata az Alaptörvény védelme. Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben felhasználhatja azokat az érveket, amelyeket az Alaptörvény hatályba lépése előtt hozott korábbi határozata az akkor elbírált alkotmányjogi kérdéssel összefüggésben tartalmazott, feltéve, hogy az Alaptörvény konkrét - az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú - rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges.

[...] Az Alkotmánybíróságnak azokra az alapértékekre, emberi jogokra és szabadságokra, továbbá alkotmányos intézményekre vonatkozó megállapításai, amelyek az Alaptörvényben nem változtak meg alapvetően, érvényesek maradnak. Az előző Alkotmányon alapuló alkotmánybírósági döntésekben kifejtett elvi jelentőségű megállapítások értelemszerűen irányadók az Alaptörvényt értelmező alkotmánybírósági döntésekben is. Ez azonban nem jelenti az előző Alkotmányon alapuló határozatokban kifejtettek vizsgálódás nélküli, mechanikus átvételét, hanem az előző Alkotmány és az Alaptörvény megfelelő szabályainak összevetését és gondos mérlegelést kíván. Ha az összevetésnek az az eredménye, hogy az alkotmányjogi szabályozás változatlan vagy jelentős mértékben hasonló, az átvételnek nincs akadálya. Másrészt az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni."

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése az előző Alkotmány 57. § (1) bekezdésével, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése az előző Alkotmány 57. § (5) bekezdésével, az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés b) pontja az előző Alkotmány 50. § (2) bekezdésével, az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése pedig az előző Alkotmány 70/A. §-ával tartalmilag megegyezik. Megállapítható ezért, hogy az előző Alkotmány megfelelő rendelkezéseihez fűződő, korábbi alkotmánybírósági gyakorlat alkalmazásának a jelen ügyben nincs akadálya.

4.2. Tisztességes eljáráshoz való jog sérelme

4.2.1. A releváns alaptörvényi rendelkezések és azok értelmezése

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint

„mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el."

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tehát mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül döntsön. A tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog része a pártatlanság követelménye, mely az eljárásban résztvevő személyekkel szembeni előítélet-mentes, elfogulatlan eljárás követelményét jeleníti meg. A pártatlanság követelményének van egy szubjektív, a bíró magatartásában rejlő és egy objektív, a szabályozásban megnyilvánuló követelménye {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [48]}. A pártatlanság követelménye értelmében el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében {3242/2012. (IX. 28.) AB határozat, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a törvény által felállított bíróság függetlensége és pártatlansága egy olyan általános jogelv, amely a legalapvetőbb emberi jogok közé tartozik {lásd például: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]}. Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes bírósági tárgyalás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkezik {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [28], lásd erről még: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.

Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában a tisztességes eljáráshoz való jogot annak egyik részjogosítványával – az indokolt bírói döntéshez való joggal – összefüggésben vizsgálta. Ebben – figyelemmel arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróság által nyújtott jogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) által biztosított jogvédelem szintje {61/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2011, 291, 321.; 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [41]} – részletesen áttekintette az EJEB-nek az indokolt bírói döntéshez való joggal kapcsolatos gyakorlatát (Indokolás [31]–[33]). Erre alapítva pedig rámutatott, hogy „[a]z indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik.”

4.2.2. A Fővárosi Törvényszék által okozott alapjogsérelem

A Fővárosi Törvényszék 4.Mfv.690.096/2016/3 számú végzésének 2017. 04. 04-én történt kézbesítésekor észlelte az Indítványozó, hogy az ügyében eljáró Fővárosi Törvényszék tanácsa törvénytelenül került megalakításra, mivel a tanács egy tagja korábban - a szakközépiskolai tanulói idő szolgálati időbe történő beszámítása érdekében kezdeményezett jogorvoslati eljárás során - már bíróként részt vett a jogvita elbírálásában és 23.M. 4692/2008/4. számon határozatot (3. számú melléklet M/3) is hozott. Indítványozó azért csak a 4.Mfv.690.096/2016/6 számú végzés kézbesítésekor észlelte a kizárási okot, mert első alkalommal csak a végzésben került feltüntetésre az ügyben eljáró tanács tagjainak a neve. A kilenc évvel korábban 23.M. 4692/2008/4. számú ítéletet hozó bírót az Indítványozó a tárgyaláson nem ismerte fel, ezért a tárgyalás befejezéséig objektív okok miatt nem tudott kizárási indítványt előterjeszteni.

Az eljárási jogok elsőgenerációs alapjogként a közhatalom olyan korlátját képezik, amely az igazságszolgáltatás működését határozzák meg és e jogok többsége abszolút jellegű, melyek esetében a jog korlátozása fogalmilag kizárt, míg más eljárási jogoknál van lehetőség korlátozásra, ugyanakkor maga az eljárás vagy tisztességes vagy nem, átmenet nem képzelhető el. Az eljárási jogok tartalma különböző lehet a büntető-, polgári és közigazgatási eljárások esetében, azok eltérő jellege és célja alapján, ugyanakkor összességében megállapítható, hogy egy eljárás tisztességessége több annak szabályszerűségénél, vagyis akár minden eljárási szabály betartása mellett is lehet egy eljárás tisztességtelen.

A pártatlanság követelményének tényleges érvényesülését elsődlegesen az eljárási törvényekben megfogalmazott kizárási szabályok garantálják. Ennek megfelelően a polgári és közigazgatási ügyekben a Pp. 13-21/A §-ai tartalmazzák azokat az okokat, amelyek megállapítása esetén a bíró nem járhat el, vagy a további eljárásban nem vehet részt. E rendelkezések közé tartozik az Indítványozó által hivatkozott abszolút (objektív) kizárási ok is, mely szerint a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben korábban bíróként járt el [Pp. 15. § (1) bekezdés]. Az abszolút kizárási okok lényege, hogy azok bármelyikének fennállása kizárja a bírót az eljárásból anélkül, hogy vizsgálnák, ténylegesen elfoglalt-e a bíró. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által megkövetelt tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogot sérti, hogy Indítványozó ügyében a törvénytől eltérő módon megalakított Fővárosi Törvényszék tanácsa hozott döntést.

A Fővárosi Törvényszék ügyben eljáró tanácsának elnöke a tárgyaláson nem engedte meg, hogy – a jogi végzettséggel nem rendelkező – felperes felolvassa a három oldal terjedelmű észrevételeit, amellyel megsértette az Indítványozó – Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által előírt – tisztességes eljáráshoz való jogát.

A bírósági eljárással szembeni egyik legfontosabb igény és követelmény a tisztességes eljárás. A bírósági eljárás középpontjában – a peres felek oldaláról közelítve – a bírósági tárgyalás áll, amely főszabályként kontradiktórius. A tárgyaláson a peres felek ismertethetik álláspontjukat, nyilatkozatot tehetnek, kérelmet-ellenkérelmet terjeszthetnek elő, egymáshoz kérdéseket intézhetnek stb. Azzal tehát, hogy a bíróság megakadályozta, hogy az indítványozó a tárgyaláson előterjeszthesse az észrevételeit súlyosan megsértette a tisztességes eljáráshoz való jogot.

A Fővárosi Törvényszék a tárgyalási jegyzőkönyvet a törvény által meghatározott 8 napos határidőn belül nem foglalta írásba. A jegyzőkönyv írásba foglalása elmulasztása miatt Indítványozó által 2017. 03. 09-én előterjesztett kifogás az alkotmányjogi panasz benyújtásának az időpontjáig nem került elbírálásra. Az Indítványozó által előterjesztett kérelem (2. számú melléklet M/2) ellenére a pontatlan és valótlan megállapításokat tartalmazó jegyzőkönyv továbbá nem került kijavításra. A Fővárosi Törvényszék eljáró tanácsa a tárgyalás és a jegyzőkönyv írásba foglalása során súlyosan megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése előírásait.

A munkaügyi bíróság irat ellenesen állapította meg, hogy felperes az alapeljárásban nem hivatkozott a szolgálati idő megállapítása során megvalósított diszkriminációra. Felperes az alapeljárásban a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon előterjesztett keresetében és kereset kiegészítésében előadta, hogy diszkriminatív a Hjt. 259. § (6) bekezdésének olyan értelmezése, mely szerint felperes nem jogosult a tanulói ideje szolgálati időbe történő beszámítására. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság azonban az egyenlőbánásmódhoz való jog megsértését, azért nem vizsgálta, mert a 16.M.2721/2010/4. számú ítéletében a Hjt. hatályos szabályozása alapján is megalapozottnak találta a tanulói idő szolgálati időként történő elismerésére előterjesztett felperesi kereseti kérelmet, így az egyenlőbánásmód megsértésének a vizsgálatától okafogyottsága miatt eltekintett. Felperes továbbá az alperes által kezdeményezett felülvizsgálati eljárás során a Legfelsőbb Bíróságnál előterjesztett ellenkérelmében is előadta, hogy a Hjt. 259. § (6) bekezdésének olyan értelmezése, mely szerint felperes nem jogosult a tanulói ideje szolgálati időbe történő beszámítására az felperessel szemben súlyos diszkrimináció megvalósítását eredményezi. Felperes a kereseti kérelmében, kereseti kérelme kiegészítésében és a felülvizsgálati ellenkérelmében konkrétan azt is sérelmezte, hogy felperes nyugállományú (életkori) státuszára történő hivatkozással megvalósított szolgálati idő módosítási kérelem elutasítása diszkriminatív. A Legfelsőbb Bíróság a felperesi kérelem ellenére azonban nem vizsgálta, hogy a szolgálati idő megállapítása során sérült-e a felperes egyenlő bánásmódhoz való joga. A Legfelsőbb Bíróság az Mfv.III.11.184/2010/7. számú ítélete 6. oldal 3. bekezdésében arra az álláspontra helyezkedett, hogy az esetleges diszkrimináció megítélése nem a Legfelsőbb Bíróság feladata. A felperes által hivatkozott EU Bíróság C-529/13. számú ítélete - mivel bizonyítja, hogy a tanulói idő beszámítása érdekében előterjesztett jogorvoslati kérelem során a Legfelsőbb Bíróságnak vizsgálnia kellett volna történt-e diszkrimináció ezért - olyan új körülménynek tekinthető, amely minden kétséget kizáróan alátámasztja, hogy a munkaügyi bíróságnak érdemben kell vizsgálnia, hogy a szolgálati idő megállapítása során megvalósult-e olyan diszkrimináció, amely ellentétes a 2000/78EK irányelv 2. és 9. cikke előírásával. **A periratok között található felperesi bírósági kereset (kereset kiegészítés), felülvizsgálati ellenkérelem és a Legfelsőbb Bíróság Mfv.III.11.184/2010/7. számú ítélete 6. oldal 3. bekezdésében található megállapítás minden kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a munkaügyi bíróság végzésében tett megállapításával ellentétben felperes már az alapeljárásban sérelmezte a szolgálati idő megállapítás során megvalósított diszkriminációt. A munkaügyi bíróság azzal, hogy irat ellenesen állapította meg a**

tényállást olyan lényegi eljárási hibát vétett, amely önmagában megalapozza a fellebbezéssel támadott 23.M.2497/2015/9. számú végzés hatályon kívül helyezését.

Indítványozó fellebbezése és fellebbezés kiegészítése [180], [181], [222]–[225], [245], [246] pontjaiban előadottak alapján minden kétséget kizáróan megállapítható, hogy a munkaügyi bíróság iratellenesen állapította meg a tényállást és a perújítási eljárás során – a munkaügyi bíróság terhére róható mulasztás miatt – hiányos periratok alapján hozta meg a végzését. A munkaügyi bíróság az eljárása során elkövetett súlyos mulasztása miatt hiányosan küldte meg a Fővárosi Törvényszék részére is a periratokat. A munkaügyi bíróság továbbá a perújítási eljárás során jogszabálysértő módon nem küldte meg felperes részére alperes 2015. 11. 05-én kelt kérelmét és az alperes kérelme tárgyában hozott 23.M.2497/2015/4-1 számú munkaügyi bírósági végzést. A tényállás iratellenes megállapítása, a hiányos periratok alapján lefolytatott jogszabálysértő eljárás és az előterjesztett alperesi kérelem és a 23.M.2497/2015/4-1 számú végzés felperes részére történő megküldésének az elmulasztása súlyosan sérti Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát. Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának a súlyos megsértése, az iratellenes tényállás megállapítása, és az elkövetett súlyos eljárási szabálysértések pedig önmagukban megalapozzák a munkaügyi bíróság 23.M.2497/2015/9. számú végzésének a hatályon kívül helyezését és új eljárásra kötelezését. A fentiekben előadottak ellenére a Fővárosi Törvényszék a munkaügyi bíróság által elkövetett súlyos eljárási szabálysértések ellenére nem helyezte hatályon kívül a bíróság 23.M.2497/2015/9. számú végzését, amivel a törvényszék megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által megkövetelt tisztességes eljáráshoz való jogot.

Indítványozó a perújítási kérelme Pp. 262/A §-ára hivatkozással történő előterjesztésének jogszerűségét közösségi jogszabályokkal, az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata által megkövetelt egyenértékűség elvével, a C-69/14 számú ügyben előterjesztett Főtanácsnoki indítvány (4), (52)–(54) pontjában és az EU Bíróság C-453/00. számú, a C-2/06. számú, a C-112/13. számú, a C-136/12. számú, a C-173/09. számú, a C-3/16. számú ítéleteiben tett megállapításaival támasztotta alá. Ezzel szemben a bíróság és a törvényszék az eljárás során egyetlen konkrét közösségi jogszabályi előírással vagy EU Bírósági ítélettel sem igazolta a perújítás érdemi vizsgálat nélkül történt elutasítását. A bíróság és a törvényszék lényegében a Pp. előírására történő hivatkozással utasította el a perújítási kérelmet. A perújítási kérelem - közösségi jogszabállyal és az egyenértékűség elvével ellentétes - nemzeti jogszabályra hivatkozással történő elutasítása sérti a közösségi jog érvényesülésére és elsőbbségére vonatkozó elvet. A közösségi jog érvényesülése és elsőbbségi elvéből ugyanis az következik, hogy a bíróság és a törvényszék a közösségi jogszabályokkal és az egyenértékűség elvével ellentétes nemzeti jogszabályokra történő hivatkozással nem utasíthatja el felperes perújítási kérelme érdemi vizsgálatát.

Az uniós jog elsőbbségi elvéből az következik, hogy az uniós joggal ellentétes nemzeti eljárásjogi és anyagi jogi előírást a bíróság és a törvényszék nem vehette volna figyelembe. A bíróságnak és a törvényszéknek félre kellett volna tennie a közösségi jogba ütköző eljárásjogi tagállami jogszabályokat. A közösségi jog elsőbbségi elvének ugyanis az a lényege, hogy amikor a tagállami bíróság által alkalmazandó eljárásjogi vagy anyagi jogi tagállami jogszabály ütközik a közvetlen hatállyal bíró közösségi jogszabállyal, akkor a bíróságnak és a törvényszéknek a közösségi joggal ellentétes tagállami jogot „félre kell tennie”, azaz nem szabad alkalmaznia. Fontos eleme ennek az elvnek, hogy **a bíróságnak és a törvényszéknek ezt a félre tételt kérelem hiányában, hivatalból is meg kell tennie.**

Az EU Bíróság ítéletei olyan jogerős döntések, amelyeknek a konkrét ügyön túlmutató, normatív erejük van. Az EU Bíróság előzetes döntéseinek az adott ügyön túlmutató, normatív erejét a Legfelsőbb Bíróság is megerősítette többek között a BH2008. 135. (EBH2008. 1815) számú eseti döntésében.

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság és a Fővárosi Törvényszék, tehát a határozata meghozatala során köteles lett volna az Indítványozó által hivatkozott uniós jogszabályi előírásokat és az EU Bírósági ítéleteket figyelembe venni. Továbbá a perújítást és az előzetes döntést elutasító végzésükben kötelesek lettek volna részletesen megindokolni és uniós jogszabályi előírásokkal és EU Bírósági ítéletekkel alátámasztani a döntésük jogszerűségét.

Az Alkotmánybíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörében különös gondossággal kell értékelnie, hogy az indítványozó jogséreleme alapjogi relevanciával bír-e, és ha az ügy ezen alapjogi vetülete fennáll, az állított jogsérelem olyan súlyú-e, amely a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét megalapozza.

A bírósági peres eljárásban felmerült eljárási szabálysértéseknek lehet alapjogi vetülete. Ez a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben merülhet fel [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].

Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).

Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.] egységes gyakorlattá formált.

A kimunkált alkotmányos mérce értelmében a tisztességes eljárás (*fair trial*) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését foglalja egybe, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.

Az Alkotmánybíróság tehát kizárólag akkor tud állást foglalni a támadott bírói döntés állított alaptörvény-ellenessége kérdésében, ha kellő körültekintéssel feltárja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, és a felek által az eljárás során előterjesztett kérelmeket és észrevételeket.

Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire

vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}

Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta a hivatkozott határozatában, hogy az indokolt bírói döntéshez való jog állított sérelmének megítéléséhez szükségképpen vizsgálnia kell a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket. {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.

Tehát a bíróság és a törvényszék azzal, hogy nem vizsgálta, hogy az Indítványozó által hivatkozott uniós jogszabályi előírások és a hivatkozott EU Bírósági ítéletek megalapozzák-e a perújítás megengedhetőségét és nem indokolta meg, hogy a hivatkozott uniós norma miért nem támasztja alá a perújítás megengedhetőségét súlyosan megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés által megkövetelt tisztességes eljáráshoz való jogot.

4.3. A jogorvoslathoz való jognak és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának a sérelme

4.3.1. A releváns alaptörvényi rendelkezések és azok értelmezése

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint

„mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés b) pontja szerint

„a bíróság dönt a közigazgatási határozatok törvényességéről

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint

„mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése szerint

„(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének tárgyi hatálya a bírósági, hatósági és más közigazgatási döntésekre terjed ki.

A jogorvoslathoz való jog tartalmát képező alkotmányos követelmények közül a jelen ügyben a jogorvoslat ténylegességének és hatékonyságának van kiemelkedő jelentősége. Az Alkotmánybíróság szerint

„minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát.” [23/1998. (VI. 9.) AB határozat (ABH 1998, 182)]

A jogorvoslat eljárásjogi részletszabályait ennek megfelelően nem lehet oly módon kialakítani, hogy azok a biztosított jogorvoslati lehetőséget kiüresítsék vagy már előre kilátástalanná tegyék. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében vett jogorvoslatról csak akkor beszélhetünk, ha az azt elbíráló fórumnak megvan a lehetősége és a jogosultsága a sérelmes döntés olyan felülvizsgálatára, amely képes ténylegesen orvosolni a jogsérelmet. Az a szabályozás, amely a jogorvoslatot oly módon korlátozza, hogy a jogorvoslat során figyelembe vehető uniós normát ésszerűtlenül korlátozza, felveti a jogorvoslathoz való jog sérelmét.

A társadalombiztosítási határozattal szemben igénybe vehető bírósági felülvizsgálat hatékonyságára – a felülvizsgálat érdemi jellegére - vonatkozó követelmény a jelen esetben nemcsak a jogorvoslathoz való jogból vezethető le, hanem az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés b) pontjából, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből is. Az Alkotmánybíróság az előző Alkotmány 50. § (2) bekezdése által megkövetelt "ellenőrzés" [az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés b) pontja szerint "döntés"] tartalmát az előző Alkotmány 57. § (1) bekezdésével [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] összefüggésben határozta meg az alábbiak szerint:

„az Alkotmány 50. §-a szerint a bíróság a közigazgatási határozatok törvényességét ellenőrzi. Ezt a rendelkezést az 57. §-ra tekintettel úgy kell értelmezni, hogy az eljárásnak ahhoz kell vezetnie, hogy a bíróság a perbe vitt jogokat és köteleességeket az ott írt módon valóban elbírálja: az összes, az Alkotmányban részletezett követelmény - a bíróság törvény által felállított volta, függetlensége és pártatlansága, az, hogy a tárgyalás igazságosan (a nemzetközi egyezmények szóhasználatával: fair, équitablement, in billiger Weise) és nyilvánosan folyjék - ezt a célt szolgálja, csak e követelmények teljesítésével lehet alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, a jogot megállapító döntést hozni. A közigazgatási határozatok törvényességének bírói ellenőrzése tehát alkotmányosan nem korlátozódhat a formális jogszerűség vizsgálatára. A közigazgatási perben a bíróság nincs a közigazgatási határozatban megállapított tényálláshoz kötve, és a jogszerűség szempontjából felülbíráhatja a közigazgatási szerv mérlegelését is. [...] Azok a jogszabályok, amelyek kizárják vagy korlátozzák azt, hogy a bíróság a közigazgatási határozatot felülvizsgálva a fentiek szerint érdemben elbírálja a jogvitát, ellentétesek az Alkotmány 57. § (1) bekezdésével.” [39/1997. (VII. 1.) AB határozat (ABH 1997,263)]

Az Alkotmánybíróságnak az előző Alkotmány 70/A. §-ához fűződő gyakorlata szerint a jogegyenlőség azt jelenti, hogy az állam mint közhatalom és mint jogalkotó köteles egyenlő elbánást biztosítani a területén tartózkodó minden személy számára [61/1992. (XI. 20.) AB határozat (ABH 1992, 280)].

Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése a faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel tiltja. Az Alkotmánybíróság az egyéb helyzet szerinti megkülönböztetést találta megállapíthatónak abban az esetben, ha az alanyi jog érvényesíthetőségét gátló elévülési idő meghatározása a jogalanyok közötti megkülönböztetést takar, és a jogviszony tartalma, természete vagy egyéb lényegi sajátossága nem indokolja a különbségtételt

[53/1992. (X. 29.) AB határozat (ABH 1992,261)]. A megkülönböztetés nemcsak akkor lehet

alkotmányellenes, ha alapjogot érint, a diszkrimináció tilalma ugyanis kiterjed az egész jog rendszerre, ideértve azokat a jogokat is, amelyek nem tartoznak az alapjogok közé, amennyiben a különbségtétel sérti az emberi méltósághoz való jogot [61/1992. (XI. 20.) AB határozat (ABH 1992, 280)]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatából mindazonáltal az következik, hogy az igazolhatatlan megkülönböztetés önmagában sérti az emberi méltóságot.

4.3.2. A Fővárosi Törvényszék által okozott alapjogsérelem

Mind a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatával és a bírósághoz fordulás jogával összefüggésben alkalmazandó jogorvoslathoz való jog sérelme, mind pedig az Indítványozó hátrányos megkülönböztetése végső soron azáltal valósult meg, hogy a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság végzését helybenhagyó Fővárosi Törvényszék a perújítást nem engedte meg.

Az Indítványozó hátrányos megkülönböztetése azáltal valósult meg, hogy az EU Bíróság ítéleteire alapított perújítási kérelmét, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant, elutasították. Ezáltal olyan jogkeresőkhöz képest, akik az Alkotmánybíróság határozatára hivatkozással a Pp. 262/A. §-a alapján sikerrel folyamodhatnak perújításért, indokolatlanul hátrányosabb helyzetbe került.

A közösségi jog és a tagállami alkotmány megsértése közötti párhuzamot, valamint a kétfajta jogsértés azonos módon történő orvoslásának az indokoltságát és szükségességét az EU Bíróság is megerősítette a *Transporfes Urbanos y Servicios Generales* ügyben. Az EU Bíróság azt állapította ugyanis meg, hogy tárgya és lényeges elemei tekintetében hasonlóan tekinthető a közösségi jog megsértése alapján benyújtott, felelősség megállapítása iránti kereset és az a kereset, amelyet az ügyben érintett társaság a spanyol alkotmány esetleges megsértése alapján benyújthatott volna. Az EU Bíróság szerint e két kereset a felelősség megállapításának alapját illetően teljesen azonos: mindkettő az állam valamely aktusa vagy mulasztása következtében a károsult által elszenvedett kár megtérítésére irányul. Egyetlen különbségként a két kereset között az EU Bíróság azt állapította meg, hogy az alapul fekvő jogsértés egyik esetben az alkotmány, a másik esetben pedig a közösségi jog megsértése volt. Az EU Bíróság ezt az egyetlen körülményt a két kereset közötti különbségtételhez nem tartotta elegendőnek, és ekképpen azokat hasonlóan tekintette. Ennek folyományaként az alkotmány megsértés miatt nyitva álló jogorvoslatot elérhetővé kellett tenni a közösségi jog megsértése esetén is. Ez az uniós jognak a tagállamok eljárásjogi autonómiáját korlátozó egyik alapelvéből, az ún. egyenértékűség elvéből fakad, amely az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint megköveteli, hogy

"a jogorvoslatokra alkalmazandó szabályok összessége különbségtétel nélkül vonatkozzon az uniós jog megsértésén alapuló jogorvoslatokra és a belső jog megsértésén alapuló hasonló jogorvoslatokra."

A fenti ítéletben kimondott tételt analóg módon alkalmazni kell a Pp. 262/A. §-ban és a Pp. 360. §-ában foglalt szabályokra is. E rendelkezések perújítást tesznek lehetővé, ha az alaptörvény-ellenes szabályt az adott ügyben sem lehetett volna már alkalmazni. Mivel az EU Bíróság határozatai általában ilyen visszamenőleges hatállyal bírnak, az egyetlen különbség a két perújítási ok között az lenne, hogy a perújítás alapját az egyik esetben az Alaptörvény, a másik esetben pedig a közösségi jog megsértése képezné. Ez pedig a *Transporfes Urbanos y Servicios Generales* ügyben foglaltakra tekintettel nem releváns különbség. Ebből az következik, hogy a perújítást az EU Bíróság ítélete alapján is lehetővé kell tenni.

Az EU Bíróság C-112/13. sz. ügyben hozott ítélete 45 pontja szerint: „*Ami az egyenértékűség elvét illeti, amelyre a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében utal, meg kell jegyezni, hogy ezen elv értelmében azon keresetek eljárási szabályai, amelyek az egyén uniós jogból származó jogai védelmét hivatottak biztosítani, nem lehetnek kevésbé kedvezőek, mint a megfelelő belső jogi keresetek esetében (Transportes Urbanos y Servicios Generales ítélet, C-118/08, EU:C:2010:39, 33. pont, és Agroconsulting-04 ítélet, C-93/12, EU:C:2013:432, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat)....*”

Az EU Bíróság és az Alkotmánybíróság előtt folyó eljárások analógiáját támasztja alá maga az alkotmánybírósági gyakorlat is. A 35/2011. (V. 6.) AB határozatban (ABH 2011, 205) az Alkotmánybíróság a bíróság konkrét normakontrollt kezdeményező hatásköre és az előzetes döntéshozatali eljárás közötti analógiára hívta fel a figyelmet. Ha ez az analógia az eljárás kezdeményezésére és az eljárás lényeges funkciójára, a "bíróságok közötti párbeszédre" fennáll, ahogyan azt az Alkotmánybíróság állítja, akkor ennek az analógiának fenn kell állnia az ítéletek joghatásait tekintve is. Ez pedig megint csak azt húzza alá, hogy a Pp. 262/A. §-a alapján az Alkotmánybíróság által is alkalmazott analógiára tekintettel az EU Bíróság ítéletei kapcsán is kezdeményezhetőnek kell lennie a perújításnak.

Az EU Bíróság a C-136/12. sz. ügyben hozott ítélete (33) pontjában a következő megállapításokat teszi: „*Ezenkívül hangsúlyozni kell, hogy az uniós jogi rendelkezéseket – hatáskörének keretei között – alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani e normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – eltekintve a nemzeti jogszabályok közösségi joggal ellentétes – többek között eljárási – rendelkezéseinek alkalmazásától, anélkül hogy várnia kellene azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő előzetes megsemmisítésére (lásd ebben az értelemben a C-173/09. sz. Elchinov-ügyben 2010. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-8889. o.] 31. pontját).*”

Az EU Bíróság a C-173/09. számú ügyben hozott ítélete (31) pontjában a következő megállapítást teszi: „*Ezenfelül hangsúlyozni kell, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az uniós jogi rendelkezéseket – hatáskörének keretei között – alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani e normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – eltekintve a nemzeti jogszabályok közösségi joggal ellentétes rendelkezéseinek, azaz jelen esetben a jelen ítélet 22. pontjában említett nemzeti eljárásjogi szabály alkalmazásától, anélkül hogy kérelmezniük vagy várniuk kellene azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítésére (lásd ebben az értelemben a 106/77. sz. Simmenthal-ügyben 1978. március 9-én hozott ítélet [EBHT 1977., 629. o.] 24. pontját; valamint a C-314/08. sz. Filipiak-ügyben 2009. november 19-én hozott ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé] 81. pontját).*”

Az EU Bíróság C-3/16. sz. ügyben hozott ítélete (49) pontja szerint: „*Ebből az következik, hogy két kumulatív feltételnek, vagyis az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elve tiszteletben tartásának kell teljesülnie ahhoz, hogy valamely tagállam érvényesíthesse az uniós jog által szabályozott helyzetekben az eljárásjogi autonómia elvét (2016. március 17-i Bensada Benallal ítélet, C-161/15, EU:C:2016:175, 25. pont).*”

A C-69/14 sz. ügyben a Főtanácsnok EU Bíróság elé terjesztett indítványa 54. pontja megállapítása szerint:

„.....Az egyenértékűség elvével ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a nemzeti alkotmánybíróság vagy az Emberi Jogok Európai Bíróságának későbbi ítélete miatt

lehetővé teszi a nemzeti bíróság által a polgári peres eljárásban hozott határozatokkal szembeni perújítást, de ezt nem teszi lehetővé az Európai Unió Bíróságának későbbi ítéletére tekintettel.”

Az Abtv. 45. § (5) bekezdése alábbiakban idézett előírása is bizonyítja, hogy – a fellebbezés [183], [242] pontjaiban idézett – munkaügyi bírósági megállapítás téves jogértelmezésen alapul. Az Abtv. 45. § (5) bekezdése a következő rendelkezést tartalmazza: *„A jogszabály megsemmisítése nem érinti a megsemmisített jogszabályon alapuló, Alkotmánybíróság előtti eljárásban nem felülvizsgálható, vagy felül nem vizsgált bírói döntéseket, kivéve, ha az Alkotmánybíróság a megsemmisítésről szóló határozatában ettől eltérően rendelkezik.”*

A munkaügyi bíróság olyan jogértelmezése tehát mely szerint az Alkotmánybíróság (továbbiakban: AB) ítéletére történő hivatkozással is csak kizárólag az a személy terjeszthet elő perújítást, aki ügyében az AB ítéletet hozott az ellentétes az Abtv. 45. § (5) bekezdése előírásával. **Az Abtv. 45. § (5) bekezdése előírása alapján ugyanis megállapítható, hogy az AB jogszabályt megsemmisítő döntésében arról is rendelkezhet visszamenőleges hatállyal, hogy a megsemmisített jogszabályt nem csak az adott ügyben, de az összes többi bírósági ügyben sem lehet alkalmazni.**

Az Abtv. 45. § (5) bekezdése előírása alapján megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság jogszabályt megsemmisítő döntésében arról is rendelkezhet visszamenőleges hatállyal, hogy a megsemmisített jogszabályt nem csak az adott ügyben, de az összes többi bírósági ügyben sem lehet alkalmazni. A munkaügyi bíróság megállapításával ellentétben az Alkotmánybíróság ítélete alapján történő perújításnak nem feltétele, hogy a perújító felperes a diszkriminatív jogszabályt megsemmisítő ítéletében ügyfél legyen. Az egyenértékűség elve tehát megköveteli, hogy a felperes által az EU Bíróság ítélete alapján előterjesztett perújítás megengedhetőségéhez sem szabjon szigorúbb követelményeket a munkaügyi bíróság. Tehát az egyenértékűség elve a munkaügyi bíróság megállapításával ellentétben megköveteli, hogy az EU Bíróság ítélete alapján kezdeményezhető perújításnak – hasonlóan az Alkotmánybíróság Abtv. 45. § (5) bekezdése alapján hozott ítélete alapján indult perújításhoz – sem legyen feltétele, hogy a perújítás alapjául hivatkozott ítéletben a perújító ügyfél legyen.

A jogszabályi előírások alapján megállapítható továbbá az is, hogy a munkaügyi bíróság helytelenül állítja, hogy a perújítás megengedhetőségének egyik feltétele, hogy felperes már az alapeljárásban sérelmezze az ügyében alkalmazott jogszabály diszkriminatív rendelkezését. A Pp. és az Abtv. előírásai szerint, ha az Alkotmánybíróság egy diszkrimináció miatt alaptörvény ellenes jogszabály alkalmazási tilalmáról az Abtv. 45. § (4) és (5) bekezdése előírásának megfelelően visszamenőleges hatállyal rendelkezik, akkor a perújítás megengedhetőségének egyáltalán nem feltétele, hogy a perújító már az alapeljárásban sérelmezze az ügyében alkalmazott jogszabály diszkriminatív rendelkezését és alaptörvény ellenességét. Az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából levezethető egyenértékűség elve pedig megköveteli, hogy ha az Alkotmánybíróság ítéletére alapozottan indult perújításnak nem feltétele, hogy felperes már az alapeljárásban sérelmezze az ügyében alkalmazott jogszabály alaptörvény ellenes diszkriminatív előírását, akkor az EU Bíróság ítéletére történő hivatkozással kezdeményezett perújításnál sem legyen követelmény, hogy felperes az alapeljárás során sérelmezze az ügyében alkalmazott jogszabály közösségi jogszabállyal ellentétes diszkriminatív előírását. Továbbá az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata és különösen az EU Bíróság C-2/06. számú Kempter ügyben hozott ítélete is azt bizonyítja, hogy egy jogerős bírósági határozat EU Bíróság ítélete alapján perújítással történő módosíthatóságának egyáltalán nem feltétele, hogy a fél már az alapeljárásban sérelmezze, hogy az ügyében alkalmazott nemzeti jogszabály által megvalósított diszkrimináció uniós

jogsabályt sért. Az EU Bíróság a C-2/06. számú Kempter ügyben hozott ítélete alapján megállapítható, hogy a bírósági határozattal jogerősen lezárt ügyben hozott közigazgatási határozat újbóli felülvizsgálatára vonatkozó kötelezettséget nem érinti az, ha a közigazgatási határozat ellen korábban benyújtott jogorvoslati kérelemben (keresetben) nem hivatkoztak közösségi jogra és diszkriminációra. Megjegyzendő egyébként, hogy a munkaügyi bíróság iratellenes megállapításával ellentétben Indítványozó már az alapeljárásban is sérelmezte a szakközépiskolai tanulói idő szolgálati időbe történő beszámításának a diszkriminatív jellegét.

A perújítási kérelem [50], [103], és [119] – [124] pontjaiban és a fellebbezés [183]–[188], [243], [244] pontjaiban adott értelmezés alapján megállapítható, hogy az EU Bíróság C-529/13. sz. ügyben hozott és a perújítás alapjául hivatkozott ítélete megfeleltethető a Pp. 262/A. §-a szerinti Alkotmánybírósági határozatnak melyre minden kétséget kizáróan a törvény erejénél fogva alapítható érdemi perújítás.

Megállapítható, hogy az [50], [103], és [119] – [124] bekezdésekben hivatkozott EU Bírósági ítéletek és a Főtanácsnoki indítvány szerint az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése, a Charta 20. cikke, a Charta 47. cikke alapján értelmezhető egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvét úgy kell értelmezni, hogyha a nemzeti szabályozás az Alkotmánybíróság későbbi ítélete miatt lehetővé teszi a közigazgatási hatóság határozatai felülvizsgálata során hozott bírósági ítéletekkel szembeni érdemi perújítást, akkor az EU Bíróság későbbi ítéletére tekintettel is a törvény erejénél fogva meg kell engedni az érdemi perújítást, mert ellenkező esetben sérül az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata során megkövetelt egyenértékűség és tényleges érvényesülés elve.

A Pp. 266. § (4) bekezdése szerint a 262/A. § alapján előterjesztett perújítási kérelem esetében a perújítás a törvény erejénél fogva megengedett, arról a bíróságnak külön határozatot hoznia nem kell. A perújítási kérelem [50], [119]–[124] pontjaiban előterjesztett megállapításokból következik, hogy az egyenértékűség elve megköveteli, hogy ha az Alkotmánybíróság ítélete alapján indult perújítás a törvény erejénél fogva megengedett, akkor az EU Bíróság ítéletére történő hivatkozással előterjesztett perújítás esetében sem kerüljön vizsgálatra a perújítás megengedhetősége, hanem a munkaügyi bíróság az EU Bíróság ítéletére történő hivatkozással előterjesztett perújítási kérelmet is a törvény erejénél fogva a Pp. 266. § (4) bekezdése előírásának megfelelően érdemben bírálja el. Tehát a munkaügyi bíróság azzal, hogy a Pp. 266. § (4) bekezdése előírásának megfelelően a törvény erejénél fogva érdemben nem vizsgálta Indítványozó perújítási kérelmét megsértette az egyenértékűség elvét.

[252] Az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata során megköveteli az uniós jog (érvényesülését) elsőbbségi elvét. Az uniós jog elsőbbségi elve arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy az uniós joggal és az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatával ellentétes nemzeti jogorvoslati eljárási szabályokat ne alkalmazza. A Pp. 262/A. §, a Pp. 266. § (4) bekezdése és a Pp. 361. § előírása, amely az Alkotmánybíróság ítélete alapján a törvény erejénél fogva lehetővé teszi az érdemi perújítást, de az EU Bíróság ítélete alapján nincs lehetőség a törvény erejénél fogva indítható olyan perújításra, amely során a nemzeti bíróság érdemben köteles vizsgálni a perújítást, az sérti az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvét. Az uniós jog elsőbbségi elvéből tehát az következik, hogy a nemzeti bíróság nem alkalmazhatja az egyenértékűség elvét sértő perújítási szabályokat. A nemzeti bíróságnak félre kell tennie az egyenértékűség elvét sértő eljárásjogi perújítási szabályozást és felperes perújítási kérelmének megfelelően az Alkotmánybíróság ítélete alapján a Pp. 262/A. § és a Pp. 266. § (4) bekezdése előírása szerint indítható perújításhoz hasonlóan az EU Bíróság C-529/13 számú ítélete alapján előterjesztett perújítási kérelmet is a Pp. 262/A. § és a Pp. 266. § (4) bekezdése előírásának megfelelően a törvény erejénél fogva érdemben kell elbírálnia.

Indítványozó az EU Bíróság ítéletei és az EU Bíróság Főtanácsnoka által a C-69/14 számú indítvány 54. pontjában tett megállapítására hivatkozva állította, hogy az egyenértékűség és az uniós jog elsőbbségi elve megköveteli a munkaügyi bíróságtól, hogy az Alkotmánybíróság ítélete alapján indítható perújításhoz hasonlóan az EU Bíróság ítéletére történő hivatkozással előterjesztett perújítást is a Pp. 262/A. § és a Pp. 266. § (4) bekezdése előírásának megfelelően a törvény erejénél fogva érdemben bírálja el. Indítványozó az EU Bíróság ítéleteire, joggyakorlatára hivatkozva kérte az ügyében kezdeményezett perújítás érdemi vizsgálatát, ezzel szemben a munkaügyi bíróság a Pp-ben rögzített – az EU Bíróság ítélkezési gyakorlata során megkövetelt egyenértékűség elvét sértő – eljárási szabályokra történő hivatkozással utasította el Indítványozó perújítási kérelme érdemi vizsgálatát. A munkaügyi bíróság súlyosan megsértette az uniós jog elsőbbségi elvét, amikor a Pp. 262/A. §, a Pp. 266. § (4) bekezdése és a Pp. 361. § előírásában rögzített olyan eljárási szabályokra hivatkozva utasította el a perújítás érdemi vizsgálatát, amely minden kétséget kizáróan sérti az uniós jog által megkövetelt egyenértékűség elvét.

A fentiekben hivatkozott EU Bírósági ítéletek és a Főtanácsnoki indítvány minden kétséget kizáróan igazolja, hogy az uniós jog elsőbbségi elve és az egyenértékűség elve megkövetelte volna, hogy a munkaügyi bíróság és a Fővárosi Törvényszék megengedje a perújítást. A bíróság és a törvényszék azzal, hogy szándékosan semmibe vette az uniós jogszabályi előírásokat és így szándékosan a hatályos uniós jogszabályi előírásokkal ellentétesen döntött és a döntését nem indokolta súlyosan megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése előírásait.

Az EU Bíróság ítéletei mindazonáltal a jogerős bírói határozatokkal is egy tekintet alá esnek, amelyekre a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontja alapján szintén alapítható perújítás. Azt, hogy az EB bíróságnak minősül, a 4.4.2. pontban részletesen is alátámasztom. Az EU Bíróságnak a jelen ügyben releváns döntései jogorvoslattal nem támadható, jogerős döntések, amelyeknek ráadásul a konkrét ügyön túlmutató, normatív erejük (is) van.

Mindebből az következik, hogy azon jogkeresők között, akik az Alkotmánybíróság határozata vagy egy más, jogerős bírósági határozat alapján kérnek perújítást, és az Indítványozó között, aki az EU Bíróság döntéseire hivatkozással folyamodott perújításért, nem áll fenn olyan különbség, amely indokolná a perújítás megengedhetősége tekintetében történő megkülönböztetést. A jelen esetben egy olyan, az Alaptörvény megfogalmazásában "egyéb helyzet szerinti" különbségtétel valósult meg, amely ellentétes a törvények előtti egyenlőség - jogegyenlőség - és azon belül is a bíróság előtti egyenlőség alkotmányos elvével. A bíróság előtti egyenlőség az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint [53/1992. (X. 29.) AB határozat (ABH 1992, 261)]

„pozitív megfogalmazásban [...] azt jelenti, hogy a bíróság igénybevételére vonatkozó alkotmányos jog - a jogviszonyok tartalmi és tárgyi azonossága esetén - egyforma súllyal érvényes a polgári jogi jogviszonyok bármely alanyára. ”

4.4. A törvényes bíróhoz való jog sérelme

4.4.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata a törvényes bíróhoz való joggal kapcsolatban

A törvényes bíróhoz való joggal az Alkotmánybíróság eddig kevés ügyben foglalkozott. Ennek az lehet az egyik oka, hogy a törvényes bíróhoz való jogot sem az előző Alkotmány nem nevesítette, sem az Alaptörvény nem nevesíti. A törvényes bíróhoz való jogot a

bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) deklarálja és határozza meg. A Bszi. 8. § (1) és (2) bekezdése szerint

„senki sem vonható el törvényes bírójától. A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.”

Az elmúlt néhány év alkotmánybíróági határozatai alapján a törvényes bíróhoz való joggal kapcsolatos gyakorlat látszik körvonalazódni. A 36/2013. (XII. 5.) AB határozat (ABH 2013, 1045) szerint a törvényes bíróhoz való jog - a tisztességes eljáráshoz való jog egyik követelményeként - az Alaptörvényben biztosított alapjog:

„az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és az [Emberi Jogok Európai Egyezményének] 6. cikk 1. pontja értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el.”

Az Alkotmánybíróság tehát az Alaptörvény XXVIII. cikkéből és egyúttal az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk (1) bekezdéséből vezeti le a törvényes bíróhoz való jogot a "törvény által felállított bíróság" fordulat értelmezésével. A törvényes bíróhoz való jogot az eljárási jog hatásköri és illetékességi szabályai töltik fel tartalommal, hiszen a törvényes bíró a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírói fórum, illetve annak az ügyelosztási rend szerint kijelölt bírója. A törvényes bíróhoz való jog negatív oldalról azt a jogállami követelményt foglalja magában, hogy a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírójától senki se legyen elvonható. Az Alkotmánybíróság szerint a törvényes bíróhoz való jognak csak egyik eleme az önkényes ügyelosztási renddel szembeni védelem,

„annak megítélésekor [ugyanis], hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba - többek között - az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagosa megítélése nyilvánvalóan elvárható.” [993/B/2008. AB határozat (ABH 2009, 342)]

A törvényes bíróhoz való jog ennek megfelelően a "formai" követelményeken túl a bíróság függetlenségéhez és eljárásának egyéb garanciáihoz kapcsolódó, "tartalmi" követelményeket is magában foglal.

Egyik, szintén a közelmúltban hozott határozatában az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezések alapján indult konkrét normakontrollal összefüggésben hivatkozott a törvényes bíróhoz való jogra. A 35/2011. O/ 6.) AB határozatban (ABH 2011, 205) az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményt fogalmazott meg azzal kapcsolatban, hogy a bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján döntse el. Az Alkotmánybíróság a bíróság alkotmányos kötelezettségeként rögzítette azt, hogy - az alkotmányellenes jogszabály alkalmazásának a mellőzésére vonatkozó hatásköre hiányában - az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezze, ha az előtte folyamatban lévő perben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességét észleli. Az Alkotmánybíróság szerint

„a peres fél törvényes bíróhoz való joga csak az alkotmánybíróvási eljárás során érvényesülhet. [...] A bírói kezdeményezés intézményének célja tehát részben a peres fél törvényes bíróhoz való alapjogának érvényesítése, részben pedig az absztrakt alkotmányvédelmen túl annak megelőzése, hogy az egyedi jogvita - jogsérelem okozásával vagy a jogbiztonság veszélyeztetésével - alkotmányellenes jogszabály alapján dőljön el.”

A határozat megállapításait nehéz máshogyan értelmezni, mint hogy a határozatban meghatározott esetekben az Alkotmánybíróság – mint a jogszabályok alkotmányellenességének a megállapítására és megsemmisítésére kizárólagos hatáskörrel rendelkező fórum - törvényes bírónak minősül. Ez azt jelenti, hogy amikor a bíró azzal szembesül, hogy az előtte folyamatban lévő perben alkotmányellenes jogszabályt kellene alkalmazni, köteles az ügyet az Alkotmánybíróság elé terjeszteni, ellenkező esetben - az Alkotmánybíróság hatáskörének az elvonásával - a feleket megfosztja a törvényes bíróhoz való joguktól.

4.4.2. Az EU Bíróság mint törvényes bíró

A fentiek szerint az EU Bíróság azokban az esetekben, amikor a magyar bíróság köteles előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni, törvényes bírónak minősül. Az EU Bíróság ugyanis megfelel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt azon kritériumnak - "törvény által felállított bíróság" -, amelyből az Alkotmánybíróság a törvényes bíróhoz való jogot levezeti.

Ahhoz, hogy az EU Bíróság "bíróság", semmilyen kétség nem férhet. Az intézmény elnevezésén túl ez következik mindenekelőtt a szervezetét, működését és eljárását övező, széleskörű jogállami garanciákból. E garanciák közül különösen kiemelendők az EU Bíróság és bírái függetlenségét biztosító garanciák. Az EU Bíróság az EU egyik intézménye, amelynek létrehozásáról és működéséről az Európai Unió alapító szerződésai - az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSZ), valamint az EUMSZ - rendelkezik. Hatásköreit, eljárásait szintén az alapító szerződések határozzák meg. Egy olyan, a bírói függetlenség ismérveivel rendelkező, jogszolgáltató szervről van szó, amely normatív módon meghatározott hatásköreinek és eljárásainak a keretén belül jogkérdéseket bírál el jogszabályok és jogelvek alapján. Az EU Bíróság rendelkezik az EU alapító szerződésai és az uniós jog mindenkire kiterjedő hatályú, kötelező és végső (autoritatív) értelmezésének, valamint az uniós szervek által kibocsátott aktusok érvényességéről való döntéshozatalnak a monopóliumával. Ennek keretét elsősorban az előzetes döntéshozatali eljárás képezi, amely a tagállami bíróságok előtt folyamatban lévő eljárásokhoz való viszonyában egy, az EU Bíróság és a tagállami bíróságok közötti sajátos együttműködésen - "párbeszéd" - alapuló, köztes eljárás. Ez a köztes jelleg nem változtat azon, hogy az EU Bíróság a tagállami bíróság által elé terjesztett kérdés(ek) tekintetében végleges és a bíróságokra, valamint egyúttal a felekre nézve is kötelező értelmezését adja az uniós jognak, és az EU Bíróság jogértelmezése végső soron a tagállami bíróság elé utalt jogvita elbírálását célozza.

Az EU Bíróság mint bíróság "törvény által felállított" - "törvényes" - jellege formai és tartalmi jegyeiből tevődik össze. Az EU Bíróság létrehozásáról, szervezetéről, működéséről és eljárásairól, ideértve különösen a hatásköreit, az EU alapító szerződésai rendelkeznek. Az alapító szerződések az uniós jog részét - alapját - képezik, amely a tagállamokban a belső, nemzeti jog részének tekintendő - még ha összességében egy sajátos jogrendet is alkot -, és amit a tagállami bíróságoknak és más szerveknek a belső joghoz hasonló módon

alkalmazniuk kell. Ezt támasztja alá az is, hogy az Alaptörvény szerint általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvényen és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabályon kívül kizárólag az uniós jog írhat elő. Az EU Bíróság tehát formális megközelítésben "törvény által felállított" bíróság, amelyet a "törvénnyel" egy tekintet alá eső jogi norma hozott létre, és amelynek hatáskörét és eljárását a "törvénnyel" egy tekintet alá eső jogi norma határozza meg. Tartalmi megközelítésben az EU Bíróság szervezetét, működését és eljárását mindazon jogállami garanciák jellemzik, amelyek a magyar bíróságok szervezetét, működését és eljárását.

Az EU Bíróság törvényes bíró jellegét a 4.4.1. pontban idézett 35/2011. O/ 6.) AB határozat (ABH 2011, 205) is megerősíti. Az EU Bíróság előzetes döntéshozatali eljárása és az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés alapján indult konkrét normakontroll eljárása ugyanis egymásnak funkcionálisan megfeleltethető. Mindkettő egy köztes eljárás, amely a jogvita elbírálására hivatott bíróság kezdeményezésére indul, és a bíróság, valamint az EU Bíróság, illetve az Alkotmánybíróság "párbeszédére" - együttműködésére - épül. Mindkét eljárás olyan jogkérdés(ek) megválaszolására irányul, amelyek megválaszolása szükséges a jogvita elbírálásához, és az eljáró fórum kizárólagos hatáskörén (autoritativ jogértelmezés, illetve jogszabály-megsemmisítés) alapul. A feleknek egyik eljárás kezdeményezésére sincs alanyi joga, a kezdeményezés a bíróság (az előzetes döntéshozatali eljárás esetén a végső fórum, lásd lentebb) hivatalbóli kötelezettsége. Még a két eljárás kezdeményezésének az eljárásjogi joghatása is ugyanaz (a tárgyalás felfüggesztése). Ennek megfelelően, ha a felek törvényes bíróhoz való jogának az érvényesüléséhez olyan esetben, amikor a bírónak alaptörvény ellenes jogszabályt kellene alkalmaznia, az Alkotmánybíróság konkrét normakontroll eljárására van szükség, akkor a törvényes bíróhoz való jog érvényesülése olyan esetben, amikor egy magyar bíróság az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése alapján köteles az EU Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezni, megkívánja azt, hogy a kezdeményezésre ténylegesen sor is kerüljön.

Az EU Bíróság törvényes bíró jellege független attól, hogy a tagállami bíróság elé utalt jogvitában részes felek nem rendelkeznek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének a jogával. Az EU Bírósághoz mint törvényes bíróhoz való jog ugyanakkor kizárólag abban az esetben értelmezhető, ha a tagállami bíróság köteles az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére.

Az EUMSZ 267. cikk (2) bekezdése alapján az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése a tagállami bíróságok számára pusztán lehetőség - jogosultság -, de nem kötelezettség. Ettől eltérően az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy

„ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.”

Az EU Bíróság számos ítéletében értelmezte a tagállami bíróságoknak az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdésében rögzített kötelezettségét, így különösen azt, hogy mely bíróságok minősülnek olyan végső fórumnak, amely köteles kezdeményezni az előzetes döntéshozatali eljárást, mely esetekben mentesül a végső fórum a kötelezettség alól, és milyen következménnyel jár a kötelezettség elmulasztása.

Azt, hogy egy bíróság végső fórumnak minősül-e, mindig az adott ügyben kell vizsgálni. Ez

azt jelenti, hogy a végső fórum nem szükségszerűen az adott tagállam legmagasabb bírói fóruma, hanem az a bíróság, amelynek a határozataival szemben az adott ügyben nincs helye további jogorvoslatnak. A magyar vonatkozású *Cartesio* ügyben az EU Bíróság a *Lyekeskog* ügyre hivatkozással azt állapította meg, hogy az olyan bíróságot, amelynek a határozata ellen a magyar eljárási szabályok szerinti felülvizsgálathoz hasonló jogorvoslatnak van helye, nem lehet végső fórumnak tekinteni. Ebből az következik, hogy azokban az esetekben, amelyekben felülvizsgálatnak nincs helye - így a jelen esetben is -, az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelemmel nem támadható, jogerős határozatot hozó bíróság minősül végső fórumnak.

Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének a kötelezettsége alól két kivétel van. E kivételek az EU Bíróság gyakorlatából következnek, amelyet az EU Bíróság legutóbb egy ajánlásban tett közzé (Lásd Ajánlások a nemzeti bíróságok figyelmébe az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek előterjesztésére vonatkozóan (HL C338 2012.11.6.) 12. pont.):

- a. "az adott kérdésben már van kialakult ítélkezési gyakorlat (és az esetleges új tényállás nem támaszt valós kétséget ezen ítélkezési gyakorlat alkalmazásának lehetőségére vonatkozóan)"; vagy
- b. "a szóban forgó jogszabály helyes értelmezése egyértelmű" (*acte clair*).

Az EU Bíróság korábbi döntéseire, valamint az értelmezés egyértelműségére alapított kivételek mellett a *CILFIT* ügyben megjelenik egy harmadik, magától értetődő kivétel is: ha a tagállami bíróság előtt folyamatban lévő ügy eldöntése szempontjából az uniós jog értelmezésének, illetve feltételezett semmisségének nincs jelentősége (az nem releváns), az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettség nem áll fenn.

Az EU Bíróság a második kivételt (*acte clair*) rendkívül szűken értelmezi, ami a kivétel alkalmazhatóságát gyakorlatilag kizárja vagy legalábbis igen szűk körre korlátozza. A *CILFIT* ügyben az EU Bíróság azokat a közösségi (uniós) jog sajátosságaiból fakadó körülményeket, amelyeket a tagállami bíróságoknak a közösségi (uniós) jog értelmezése, illetve alkalmazása egyértelműségének megítélése során figyelembe kell venniük, az alábbiakban határozta meg:

- a.) A tagállami bíróságoknak figyelemmel kell lenniük arra, hogy a közösségi (uniós) jogszabályokat számos, különböző nyelven fogadják el, és minden nyelvi verzió hiteles. Ennek megfelelően a közösségi (uniós) jog értelmezése és alkalmazása akkor egyértelmű, ha a különböző nyelvi verziók értelmezése ugyanarra az eredményre vezet. Ez csak azt követően állapítható meg, hogy a tagállami bíróság a különböző nyelvi verziókat összehasonlította.
- b.) A közösségi (uniós) jognak sajátos nyelvezete (terminológiája) van. A tagállami bíróságoknak arra is tekintettel kell lenniük, hogy a jogi fogalmaknak a közösségi (uniós) jogban nem szükségszerűen ugyanaz a jelentésük, mint a tagállami jogokban.
- c.) A közösségi (uniós) jog rendelkezéseit nem elszigetelten, hanem egymással való összefüggésükben kell értelmezni, a közösségi (uniós) jog egészére, annak céljaira és a kérdéses rendelkezés alkalmazásának az időpontjában fennálló fejlettségi szintjére tekintettel.

Amennyiben a fent említett kivételek egyike sem forog fenn, a kötelezettség elmulasztásáért a *Francovich*, *Köbler* és *Traghetti* ügyekben kialakított európai bírósági gyakorlat értelmében megállapítható a tagállam kártérítési felelőssége, valamint a Bizottság vagy valamely másik tagállam kötelezettségszegési eljárást kezdeményezhet a tagállammal szemben. A kötelezettség elmulasztása miatt a magyar jog alapján - további perorvoslat hiányában -

kizárólag az alkotmányjogi panasz áll rendelkezésre, valamint adott esetben a Pp. 2. § (3) bekezdésére alapított kártérítési igény.

Az, hogy a felek egyike sem indítványozza az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, vagy indítványozza ugyan, de nem megfelelően fogalmazza meg az EU Bíróság elé terjesztendő kérdést, szintén nem mentesíti a végső fórumot a kötelezettség alól. A végső fórum ugyanis szükség esetén hivatalból köteles kezdeményezni az EU Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását, és az előzetes döntéshozatalra utalandó uniós jogi kérdések azonosítása és megfogalmazása a nemzeti bíróság feladata, e tekintetben a bíróság a feleknek a kérdések tartalmára vonatkozó indítványaihoz nincs kötve.

A fentiek értelmében az EU Bírósághoz mint törvényes bíróhoz való jog sérelmét valósíthatja meg az, ha

- a.) egy végső fórumnak minősülő tagállami bíróság egyáltalán nem kezdeményezi az EU Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását, noha erre köteles lenne;
- b.) a végső fórumnak minősülő tagállami bíróság a jogvitát az EU Bíróság által az ügyben hozott előzetes döntés figyelmen kívül hagyásával dönti el;
- c.) noha helye lenne, a végső fórumnak minősülő tagállami bíróság nem fordul ismételt az EU Bírósághoz előzetes döntéshozatal céljából.

4.4.3. A német és az osztrák alkotmánybíróságok gyakorlata

A magyar jogrend számára mindig is mértékadónak tekintett német és osztrák jog - a német és osztrák Alkotmánybíróság gyakorlata - több évtizede elismeri és érvényre juttatja az EU Bírósághoz mint törvényes bíróhoz való jogot. A törvényes bíróhoz való jogot a német Alaptörvény (*Grundgesetz*; GG) 101. cikk (1) bekezdés 2. mondata és az osztrák Szövetségi Alkotmány (*Bundes-Verfassungsgesetz*; B-VG) 83. cikk (2) bekezdése biztosítja.

A német Alkotmánybíróság az 1970-es, 1980-as években hozott, korai határozataiban a fenti 4.4.2. pont 2-3. bekezdésében foglaltakkal lényegében megegyező módon vezette le azt, hogy az EU Bíróság törvényes bírónak minősül. A részletes levezetés mellőzésével, e korai határozatokra való visszautalással számos későbbi határozatában erősítette meg az EU Bíróság törvényes bíró jellegét. Az osztrák Alkotmánybíróság levezetését az alábbiakban szó szerint idézem (a szövegben szereplő hivatkozásokat töröltem)

"Az osztrák alkotmánybíróság állandó ítélezési gyakorlata a törvényes bíró előtti eljárásra irányuló, alkotmány által garantált jogot átfogóan értelmezi. E körben támaszkodhatott a Birodalmi Bíróság ítélezési gyakorlatára, amely szerint a törvényes bírónak "nem pusztán egy bíróságot, hanem valamennyi állami hatóságot érteni kell, amely valamely törvény vagy joghatályos rendelet alapján egy ügyelődöntésével meg van bízva." [...] Az alkotmánybíróság rögzítette, hogy "a B-VG (Alkotmány) 83. cikk (2) bekezdésének normatív értelme ... a hatóságok törvényen alapuló hatáskörének védelmére és tiszteletben tartására irányul": és ezt az álláspontját mindvégig fenntartotta [...]."

Ebben az értelemben pedig az Európai Bíróság "törvényes bíró": az EKSz 177. cikke (1) bekezdésének közvetlenül alkalmazandó szabálya alapján a Közösségek Bírósága kötelező érvényű döntést hoz az (elsődleges és másodlagos) közösségi jog értelmezése körében [...]. A nemzeti szerv törvényes bíró marad ugyan [abban] az értelemben, hogy neki (nem pedig az Európai Bíróságnak) kell a folyamatban lévő ügyet eldöntenie, és a jogot - ideértve a

közösségi jogot is - a konkrét esetre alkalmaznia, kötve van azonban az Európai Bíróságnak az előzetes döntéséhez, hiszen annak van fenntartva a döntés joga a közösségi jogszabályok értelmezését illetően [...]. A közösségi jog e "dualista jogvédelmi rendszerében" [...] tehát az Európai Bíróság specifikus formában működik közre a belső állami döntés meghozatalában. Ezt az irodalomban és az ítélkezési gyakorlatban időközben a bíróságok együttműködésének [...], helyenként a nemzeti bíróságok és az Európai Bíróság közötti feladatmegosztásnak nevezik [...]."

Az osztrák Alkotmánybíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének az elmulasztását minden olyan esetben a törvényes bíróhoz való jog megsértésének tekinti, amikor az ügyben végső fórumként eljáró bíróság az EU Bíróság gyakorlatában kidolgozott elvek szerint köteles az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére. A törvényes bíróhoz való jog csak akkor nem sérül, ha a végső fórum az EU Bíróság által a *CILFIT* ügyben meghatározott valamely kivétel alapján mentesül a kötelezettség alól:

"Amennyiben egy belső állami szerv az EKSz 177. cikkének (3) bekezdésében foglalt rendelkezés ellenére nem terjesztene fel egy a közösségi jog értelmezésével kapcsolatos előterjesztendő kérdést az Európai Bíróságnak, úgy ez a belső állami szerv megsértené a törvényes hatásköri rendet, amelyhez márpedig az EKSz 177. cikke is tartozik, és ezzel [...] az előtte folyamatban lévő ügyben érintett felektől megvonná a törvényes bírót annyiban, amennyiben nem az Európai [Bíróság] oldhatna meg egy az ő döntési jogkörébe tartozó kérdést.

Egy ilyen jellegű hibát az Alkotmánybíróságnak figyelembe kellene vennie, mivel az által a törvényes hatásköri rend sérülne, ami az Alkotmánybíróság ítélkezési gyakorlata alapján az Alkotmány 83. cikke (2) bekezdésének megsértését eredményezné.

[...] Az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján (1982.10.6-i ítélet, CILFIT, 283/81. sz. ügy, EBHT 1982, 3415. skk. o.) az EKSz. 177. cikk (3) bekezdése értelmében előterjesztésre kötelezett bíróság – amennyiben tisztázásra szoruló értelmezési kérdés merül fel nála - köteles eleget tenni előterjesztési kötelezettségének, ha az előtte folyamatban lévő eljárásban közösségi jogi kérdés merül fel, kivéve, ha a bíróság megállapítja, hogy "a feltett kérdés az ügy eldöntése szempontjából nem releváns, az érintett közösségi jogi rendelkezés már a Bíróság általi értelmezés tárgyát képezte, vagy a közösségi jog helyes alkalmazása olyannyira egyértelmű, hogy egyáltalán nem merül fel ésszerű kétely".

A német Alkotmánybíróság annak rögzítése mellett, hogy a törvényes bíró elvonását jelenti az, ha egy nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettségének nem tesz eleget, valamelyest szűkebb körben állapítja meg a törvényes bíróhoz való jog sérelmét (a szövegben szereplő hivatkozásokat töröltem):

A közösségi jogi előírások értelmezésének tisztázására szolgáló [...] előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettséget az alkotmányt sértő módon kezelik, ha egy legfelsőbb fokon döntő bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését a közösségi jogi kérdés - álláspontja szerint fennálló – jelentősége ellenére és annak ellenére sem veszi egyáltalán fontolóra, hogy neki magának is kétségei vannak a kérdés helyes megválaszolása [kapcsán] (a kezdeményezési kötelezettség alapvető félreértelmezése; [...]). Ugyanez érvényes azokban az esetekben is, melyekben a legfelsőbb fokon döntő bíróság döntésében tudatosan eltér a Bíróság jelentős közösségi jogi kérdésekben kialakított

joggyakorlatától, és ennek ellenére nem fordul, vagy nem fordul ismételt a Bírósághoz (tudatos eltérés a Bíróság joggyakorlatától kezdeményezési készség nélkül; [..]).

Amennyiben egy jelentős közösségi jogi kérdés [melynek értelmezésével kapcsolatban az utolsó fokon eljáró nemzeti bíróság köteles az Európai Közösségek Bíróságához fordulni, [..] kapcsán az Európai Közösségek Bírósága még nem alakított ki megfelelő ítélkezési gyakorlatot, vagy a jelentős kérdést valószínűleg még nem válaszolta meg kielégítő mértékben, vagy a Bíróság joggyakorlatának továbbfejlesztése nem csak egy távoli lehetőségnek tűnik (nem teljes körű ítélkezési gyakorlat), úgy a GG 101. cikk I. bekezdés 2. mondatát megsértik, ha az alapügyben utolsó fokon eljáró bíróság az ilyen esetekben szükségszerűen fennálló mérlegelési jogkörét nem indokolható módon túllépi. [..] A bíróság köteles továbbá olyan indokokat szolgáltatni, melyek a Szövetségi Alkotmánybíróság számára lehetővé teszik a GG 101. cikk I. bekezdés 2. mondatában meghatározott mérce alapján történő vizsgálatot [...].

A német Alkotmánybíróság a fent idézett határozatában azt is hangsúlyozta azonban, hogy a felsorolt esetek nem képeznek lezárt felsorolást, és - az osztrák Alkotmánybírósághoz hasonlóan - úgy foglalt állást, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése elmaradásának az indokoltságát alapvetően az EU Bíróság joggyakorlatával összhangban kell megítélni.

4.4.4. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának a gyakorlata

Ezen túlmenően nem maradhat figyelmen kívül, hogy az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jogot az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikk (1) bekezdésére is tekintettel értelmezi. Mi több, az Alkotmánybíróság ennek során figyelemmel van az Egyezmény szerveinek gyakorlatára is.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága - az Emberi Jogok Európai Bizottságának korábbi gyakorlatát követve - szintén abból indul ki, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének az elmulasztása sértheti a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az Emberi Jogok Európai Bizottsága már 1993-ban megállapította a következőket:

"Az Egyezmény rendelkezéseiből nem vezethető le az ügynek az Európai Közösségek Bíróságához előzetes döntéshozatal céljából történő felterjesztéséhez fűződő abszolút jog. Ettől függetlenül annak lehetőségét nem lehet a priori kizárni, hogy ha az ügyet végső fokon elbíráló nemzeti bíróság [az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését] megtagadja, az bizonyos esetekben - így különösen akkor, ha a megtagadás önkényesnek tűnik - sértheti a tisztességes eljáráshoz fűződő jogot."

Ezt a megállapítást az Emberi Jogok Európai Bírósága is megerősítette a *Bakker v. Austria* ügyben. Ennek megfelelően tehát az Egyezmény rendszerében az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséhez a feleknek nem fűződik abszolút joguk, de a kezdeményezés önkényes visszautasítása a tisztességes eljárás elvét sérti.

4.4.5. A Fővárosi Törvényszék által okozott alapjogsérelem

A Fővárosi Törvényszék a törvényes bíróhoz való jogot és ezáltal az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot kétféle módon sértette meg:

- a.) a perújítás megengedhetőségével összefüggésben nem kezdeményezte az EU Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását; és
- b.) az EU Bíróság hivatkozott ítéleteit figyelmen kívül hagyta.

A Fővárosi Törvényszék az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése és az EU Bíróság gyakorlata értelmében végső fórumnak minősül, hiszen a perújítási kérelmet jogerősen elutasító végzése ellen nincs helye felülvizsgálatnak. Ennek megfelelően a Fővárosi Törvényszéket az uniós jog értelmezésére vonatkozó szükséglet felmerülése esetén az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettség terhelte. Amint azt az alábbiakban bemutatom, az uniós jog értelmezésére vonatkozó szükséglet a perújítás megengedhetősége körében (is) fennállt, így a Fővárosi Törvényszéknek kezdeményeznie kellett volna az EU Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását.

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését arra való hivatkozással utasította el, hogy a felperes által hivatkozott C-529/13. számú EU Bírósági ítéletben a felperes nem volt ügyfél.

A Fővárosi Törvényszék az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó indítványt pedig arra való hivatkozással utasította el, hogy eljárási kérdésekben - ideértve "a bíróságok előtti jogérvényesítés módját, keretét", valamint "a bíróságok hatáskörét" - előzetes döntés nem kérhető.

Az ügyben eljáró bíróságok és végső soron a Fővárosi Törvényszék álláspontja több okból is téves. Egyrészt, noha az eljárásjog területén az EU meglehetősen szűk kompetenciákkal rendelkezik és ennek megfelelően az uniós jog érvényesítése túlnyomó részben a tagállami eljárásjogok szabályai szerint történik, a tagállamok ún. eljárási autonómiája nem korlátlan.

Az EU Bíróság az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében foglalt uniós (közösségi) hűség elvéből, valamint a 19. cikk (1) bekezdésében rögzített elvből két olyan követelményt vezetett le, amely korlátozza a tagállamok eljárási autonómiáját: a tényleges érvényesülés elvét és az egyenértékűség elvét. A tényleges érvényesülés elve szerint a nemzeti jogszabályok alkalmazása nem teheti gyakorlatilag lehetetlenné az uniós jog érvényesülését, az egyenértékűség elve szerint pedig az uniós jog végrehajtása során a nemzeti jog alkalmazásának megkülönböztetéstől mentesen kell történnie a közösségi joghoz hasonló, de tisztán belső jellegű jogviták eldöntésére szolgáló eljárásokhoz viszonyítva. Ennek megfelelően - abban az esetben, ha uniós jogot (is) kell alkalmazni egy jogvita elbírálása során - az eljárásjogi szabályok értelmezése és alkalmazása során is figyelemmel kell lenni az uniós jog követelményeire. Ennek megfelelően a tagállami eljárásjog alkalmazásával összefüggésben is merülhet fel olyan kérdés, amely az uniós jog értelmezését és az EU Bíróság előzetes döntését igényli. Így például kérdéses lehet az, hogy az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az uniós jog érvényesülése érdekében bizonyos nemzeti eljárási szabályokat nem lehet, vagy másképpen kell alkalmazni. Másrészt az EU Bíróság előzetes döntéseinek az EU Bíróság gyakorlata szerint és más ügyben a Legfelsőbb Bíróság által is elismerten általában *ex tunc* hatálya van, azaz az EU Bíróság az uniós jogot a hatálybalépésére visszamenőleges hatállyal értelmezi. Ennek megfelelően az EU Bíróság által értelmezett uniós jogszabályt az előzetes döntést megelőzően keletkezett jogviszonyokra is az EU Bíróság értelmezésének megfelelően kell alkalmazni.

Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének a szükségességét támasztja alá az EU Bíróság C-453/00. számú (*Kühne & Heitz*), C-119/05. számú (*Lucchini*) és C-2/06. számú (*Kempter*) ügyekben kialakított gyakorlata is. A *Kühne & Heitz* és a *Kempter* ügyek esetében bírósági határozattal jogerősen lezárt közigazgatási ügyekről volt szó. Az ügyek jogerős befejezését követően az EU Bíróság más ügyekben olyan előzetes döntéseket hozott, amelyek

rávilágítottak arra, hogy a jogerősen befejezett közigazgatási ügyben eljáró hatóságok és bíróságok tévesen értelmezték és alkalmazták a közösségi jogot. A *Kühne & Heitz* ügyben az EU Bíróság úgy foglalt állást, hogy

„az EK 10. cikkből eredő együttműködés elve alapján a közigazgatási szerv ilyen irányú kérelem esetén köteles felülvizsgálni a jogerős közigazgatási határozatot a releváns rendelkezésre vonatkozóan a Bíróság által időközben adott értelmezés figyelembevételére érdekében, amennyiben

- a nemzeti jog alapján hatáskörrel rendelkezik e határozat visszavonására;
- a kérdéses határozat valamely végső fokon eljáró nemzeti bíróság ítélete következtében vált jogerőssé;
- az említett ítélet a Bíróság későbbi ítélkezési gyakorlatára tekintettel a közösségi jog téves – az EK 234. cikkének harmadik bekezdésében foglalt feltételek szerinti előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztése nélkül elfogadott – értelmezésén alapszik.”

A *Kempter* ügyben az EU Bíróság a *Kühne & Heitz* ügyben hozott döntését fejlesztette tovább annyiban, hogy megállapította: **a bírósági határozattal jogerősen lezárt ügyben hozott közigazgatási határozat újbóli felülvizsgálatára vonatkozó kötelezettséget nem érinti az, ha a közigazgatási határozat ellen korábban benyújtott jogorvoslati kérelemben (keresetben) nem hivatkoztak a közösségi jogra.**

A *Lucchini* ügyben az EU Bíróság azt mondta ki, hogy a közösségi jog érvényesülése bizonyos körülmények között megkívánja a jogerő áttörését, azaz a jogerőre vonatkozó tagállami szabályok félre tételét. A konkrét ügyben az olasz jognak a jogerőre vonatkozó rendelkezései egy olyan állami támogatás visszatéríttetését akadályozták, amelynek a közösségi piaccal való összeegyeztethetlenségét a Bizottság jogerőssé vált határozata állapította meg.

A *Kühne & Heitz*, *Lucchini* és *Kempter* ügyekből a jelen ügyre nézve az következik, hogy az uniós jog érvényesülése megköveteli a jogerő áttörését és egy már jogerősen lezárt ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálatát.

A perújítás megengedhetősége körében az EU Bíróság döntését igénylő további kérdésként merült fel az, hogy az uniós jog egyenértékűségének az elve megkívánja-e a perújítás megengedését az EU Bíróság döntéseire hivatkozással, ha az Alkotmánybíróság határozatára, valamint más jogerős határozatokra alapítható perújítás.

Jelen ügyben a Fővárosi Törvényszék perújítást elutasító határozatával szemben a Pp. 270. § (2)-(3) bekezdése előírása szerint nincs helye felülvizsgálati kérelem előterjesztésének. A fentiek alapján megállapítható, hogy a Fővárosi Törvényszék olyan végső fokon eljáró bíróságnak tekinthető, amely az EUMSZ 267. cikk előírása szerint a perújítást elutasító határozat meghozatala előtt köteles felperes kérelmének megfelelően az EU Bíróságnál előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni.

A Szegedi Ítéltábla által kezdeményezett C-210/06. számú ügyben született EU Bírósági ítélet is alátámasztja, hogy a Fővárosi Törvényszék állításával ellentétben a nemzeti bíróság az uniós jogszabályi előírások és az EU Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata alapján megkövetelt eljárásjogi szabályok értelmezése érdekében is köteles előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni. Az EU Bíróság C-210/06. számú ügyben hozott ítélete (70) pontjában tett megállapítása alapján rögzíthető az is, hogy a nemzeti bíróság és az EU Bíróság közötti kapcsolatokat meghatározó együttműködés követelményéből és gazdasági szempontból indokolt, ha a nemzeti bíróság az eljárásjog értelmezésére vonatkozó kérdéseivel egyidejűleg megfogalmazza az anyagi joggal kapcsolatosan felmerülő kérdéseket is.

Az EU Bíróság a C-104/10. sz. ügyben hozott ítéletében a következő megállapításokat teszi: „(60) A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az EUMSZ 267. cikk olyan előzetes döntéshozatali mechanizmusról rendelkezik, amelynek célja megelőzni a nemzeti bíróságok által alkalmazandó uniós jog értelmezésén belüli eltéréseket, és biztosítani az említett jog alkalmazását azáltal, hogy olyan eszközt ad a nemzeti bíróságnak, amellyel kiküszöbölhető az abból a követelményből fakadó nehézségek, hogy az uniós jognak teljes érvényesülést kell biztosítani a tagállamok igazságszolgáltatási rendszerein belül (lásd ebben az értelemben az 1/09. sz. ügyben adott vélemény [az EBHT-ban még nem tették közzé] 83. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

(61) Az EUMSZ 267. cikk ugyanis felhatalmazza – adott esetben kötelezi – a nemzeti bíróságokat arra, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszenek elő akkor, amikor e bíróság akár hivatalból, akár a felek kérelmére megállapítja, hogy a jogvita érdeme az e cikk első bekezdésében felsorolt kérdések valamelyikére vonatkozik. Ebből következően a nemzeti bíróságok a lehető legszélesebb lehetőséggel rendelkeznek arra, hogy a Bírósághoz forduljanak, ha azt állapítják meg, hogy az előttiük folyamatban lévő ügyben az uniós jog valamely rendelkezésének értelmezésére vagy érvényességére vonatkozó kérdés merül fel, amelyről határozniuk kell (lásd többek között a C-210/06. sz. Cartesio-ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-9641. o.] 88. pontját, valamint a C-188/10. és C-189/10. sz., Melki és Abdeli egyesített ügyekben 2010. június 22-én hozott ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé] 41. pontját).

(62) Emellett a Bíróság már kimondta, hogy az EUMSZ 267. cikkel bevezetett rendszer annak érdekében, hogy biztosítsa az uniós jog egységes értelmezését a tagállamokban, közvetlen együttműködést hoz létre a Bíróság és a nemzeti bíróságok között egy, a felek kezdeményezésétől független eljárás keretében (lásd többek között a fent hivatkozott Cartesio-ügyben hozott ítélet 90. pontját).

(63) Ezzel összefüggésben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a bíróságok közötti párbeszéden alapul, amelynek kezdeményezése teljes mértékben a nemzeti bíróságnak az említett kérelem helytállóságára és szükségességére vonatkozó mérlegelésétől függ (a fent hivatkozott Cartesio-ügyben hozott ítélet 91. pontja).

(65) Jóllehet a kérdéseket előterjesztő bíróság felhívhatja az előtte folyamatban lévő eljárásban részes feleket, hogy tegyenek javaslatot a kérdések szövegére, amit azok megfogalmazása során figyelembe lehet venni, ez nem változtat azon, hogy **egyedül e bíróság feladata végleges döntést hozni mind e kérdések formájáról, mind pedig azok tartalmáról.**

(66) Következésképpen a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése szerinti kötelezettség jellege nem különbözik aszerint, hogy az érintett tagállam igazságszolgáltatási rendszere a felek általi peranyag-szolgáltatás elvére épül, vagy pedig a hivatalbóli eljáráson alapul.”

Az EU Bíróság a C-136/12. sz. ügyben hozott ítéletében a következő megállapításokat teszi: „(21) Az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésére vonatkozó kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében az alapeljárásban részt vevő fél által javasolt kérdések közötti választásra és azok átfogalmazására vonatkozó hatásköre terjedelmének, és az arra vonatkozó esetleges kötelezettségének meghatározását kéri, hogy az ilyen választást és az ilyen átfogalmazást elvégezze.

(22) Ilyen körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság különösen arra a kérdésre vár választ a Bíróságtól, hogy az említett rendelkezéssel ellentétes-e az olyan nemzeti szabályok alkalmazása, amelyek a nemzeti bíróságot arra vezethetik, hogy ne gyakorolja az előzetes döntéshozatalra utalással kapcsolatos hatáskörét, vagy hogy köteles legyen átvenni a felek által javasolt kérdéseket.

(25) E tekintetben emlékeztetni kell először is arra, hogy **mivel a nemzeti bíróság határozatával szemben nincs lehetőség semmilyen bírósági jogorvoslatra, e bíróság az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése értelmében fősabály szerint köteles a Bírósághoz fordulni, ha az EUM-Szerződés értelmezésére vonatkozó kérdés merül fel előtte** (lásd a C-337/95. sz. *Parfums Christian Dior* ügyben 1997. november 4-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-6013. o.] 26. pontját).

(28) A Bíróság megállapította, hogy az EUMSZ 267. cikkel bevezetett rendszer annak érdekében, hogy biztosítsa az uniós jog egységes értelmezését a tagállamokban, közvetlen együttműködést hoz létre a Bíróság és a nemzeti bíróságok között egy, a felek kezdeményezésétől független eljárás keretében (a C-210/06. sz. *Cartesio*-ügyben 2008. július 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-9641. o.] 90. pontja és a C-104/10. sz. *Kelly*-ügyben 2011. július 21-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-6813. o.] 62. pontja).

(29) A Bíróság elé terjesztendő kérdéseket tehát kizárólag a nemzeti bíróság határozhatja és fogalmazhatja meg, és a felek nem módosíthatják azok tartalmát (lásd a C-42/10., C-45/10. és C-57/10. sz., *Vlaamse Dierenartsenvereniging és Janssens* ügyben 2011. április 14-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-2975. o.] 43. pontját, valamint a C-316/10. sz. *Danske Svineproducenter* ügyben 2011. december 21-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-13721. o.] 32. pontját).

(30) Jóllehet a kérdéseket előterjesztő bíróság felhívhatja az előtte folyamatban lévő eljárásban részes feleket, hogy tegyenek javaslatot az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések szövegére, amelyet azok megfogalmazása során figyelembe lehet venni, ez nem változtat azon, hogy **egyedül e bíróság feladata végleges döntést hozni mind e kérdések formájáról, mind pedig azok tartalmáról** (a fent hivatkozott *Kelly*-ügyben hozott ítélet 65. pontja).

(31) A fentiekből következően kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság határozhatja meg és fogalmazhatja meg az uniós jog értelmezésére vonatkozó, előzetes döntéshozatalra előterjesztett azon kérdéseket, amelyek az alapeljárás megoldásához szükségesek.

(33) Ezenkívül hangsúlyozni kell, hogy az uniós jogi rendelkezéseket – hatáskörének keretei között – alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani e normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – eltekintve a nemzeti jogszabályok közösségi joggal ellentétes – többek között eljárási – rendelkezéseinek alkalmazásától, anélkül hogy várnia kellene azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő előzetes megsemmisítésére (lásd ebben az értelemben a C-173/09. sz. *Elchinov*-ügyben 2010. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-8889. o.] 31. pontját).

(36) A fenti megfontolásokra tekintettel az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésére vonatkozó kérdésekre azt a választ kell adni, hogy e rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy **kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság határozhatja meg és fogalmazhatja meg az uniós jog értelmezésére vonatkozó, előzetes döntéshozatalra előterjesztett azon kérdéseket, amelyeket az alapeljárás megoldásához relevánsnak ítél. El kell tekinteni az olyan nemzeti szabályok alkalmazásától, amelyek érinthetik e hatáskört.**

A Fővárosi Törvényszék az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettség súlyos megszegésével az Indítványozót a 4.4.1-4.4.4. pontokban foglaltak alapján megfosztotta a törvényes bírójától, azaz a Fővárosi Törvényszék által elkövetett kötelezettségszegés az Indítványozó törvényes bíróhoz és egyúttal tisztességes eljáráshoz fűződő jogának a sérelmét eredményezte.

A fent kifejtett részletes indokolás alapján kérem, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 23.M2497/2015/9. számú végzését és a Fővárosi Törvényszék 2017. február 24-én kelt, 4.Mfv.690.096/2016/6 számú végzését annak

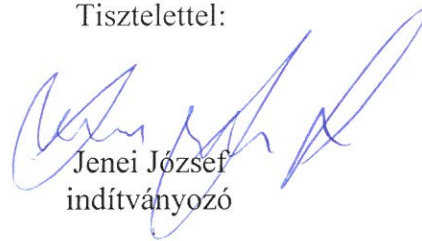
az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe, valamint 25. cikk (2) bekezdés b) pontjába, továbbá az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésébe ütközése miatt semmisítse meg.

Melléklet:

1. számú: Kifogás előterjesztése a jegyzőkönyv törvényes határidőn belül történő írásba foglalása elmulasztásával szemben – 2 lap.
2. számú: Kérelem előterjesztése a pontatlan és valótlan állításokat tartalmazó jegyzőkönyv kijavítására – 3 lap.
3. számú: A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 23.M4692/2008/4. számú ítélete – 3 lap.

Szolnok, 2017. június 01-én

Tisztelettel:

Jenei József
indítványozó